

Miljøministeriet

Naturstyrelsen

Indhold

1.	Påtegning af det samlede regnskab	3
2.	Beretning	4
2.1	Præsentation af virksomheden	4
2.2	Ledelsesberetning	6
2.3	Kerneopgaver og ressourcer	11
2.4	Målrapportering	12
2.5	Forventninger til det kommende år	16
3.	Regnskab	17
3.1	Anvendt regnskabspraksis	17
3.2	Resultatopgørelse	19
3.3	Balancen	21
3.4	Egenkapitalforklaring	22
3.5	Likviditet og låneramme	23
3.6	Opfølgning på lønsumsloft	24
3.7	Bevillingsregnskabet	25
4.	Bilag	26
4.1	Noter til resultatopgørelse og balance	26
4.2	Indtægtsdækket virksomhed	31
4.3	Gebyrfinansieret virksomhed	32
4.4	Tilskudsfinansieret aktiviteter	33
4.5	Forelagte investeringer	34
4.6	IT-omkostninger	35
4.7	Supplerende bilag	36
4.7.1	Skema 1: Nationalpark Thy	36
4.7.2	Skema 2: Nationalpark Mols Bjerge	40
4.7.3	Skema 3: Nationalpark Vadehavet	43
4.7.4	Skema 4: Nationalpark Skjoldungernes Land	48
4.7.5	Skema 5: Nationalpark Kongernes Nordsjælland	54

1. Påtegning af det samlede regnskab

Årsrapporten omfatter de hovedkonti på finansloven, som Naturstyrelsen, CVR nr. 33157274 er ansvarlig for:

- § 23.31.01. Naturstyrelsen
- § 23.31.02. Salg af ejendomme
- § 23.31.03. Testcenter Østerild
- § 23.31.04. Arealforvaltning mv.
- § 23.31.06. Tilskud til oprensning
- § 23.31.07. Tilskud til natur og klimatilpasning mv.
- § 23.31.08. Puljer til diger og kystbeskyttelse mv.
- § 23.31.09. Kystbeskyttelse, havne mv.
- § 23.31.20. Nationalparker
- § 23.31.25. Øvrige tilskud

herunder de regnskabsmæssige forklaringer, som skal tilgå Rigsrevisionen i forbindelse med bevillingskontrollen for 2023.

Påtegning

Det tilkendegives hermed:

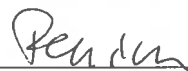
1. at årsrapporten er rigtig, dvs. at årsrapporten ikke indeholder væsentlige fejlinformationer eller udeladelser, herunder at målopstillingen og målrapporteringen i årsrapporten er fyldestgørende,
2. at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, og
3. at der er etableret forretningsgange, der sikrer en økonomisk hensigtsmæssig forvaltning af de midler og ved driften af de institutioner, der er omfattet af årsrapporten.

København, den 1 / 2024

Annemarie Lauritsen
Departementschef
Miljøministeriet

Randbøl, den 18/3 2024

Peter Ilsø
Direktør
Naturstyrelsen

2. Beretning

2.1 Præsentation af virksomheden

Naturstyrelsen er en styrelse under Miljøministeriet, og årsrapporten aflægges i regi af Miljøministeriet.

Naturstyrelsen tæller ca. 695 årsværk, hvor ca. 161 årsværk er tilknyttet hovedkontoret i Randbøl, og 100 årsværk er tilknyttet Kystdirektoratet i Lemvig. De øvrige er tilknyttet Naturstyrelsens 16 lokale enheder rundt om i hele landet.

Naturstyrelsens formål på finansloven er centreret omkring fem hovedområder:

1. Naturforvaltning
2. Friluftsliv
3. Skov
4. Ejendoms- og anden forvaltning
5. Kyster og havne

Naturstyrelsen arbejder for, at natur og mennesker trives

Naturstyrelsen varetager opgaver vedrørende arealforvaltningen af de statslige skov- og naturområder, friluftsliv, klima-lavbundsprojekter. Naturstyrelsen varetager også myndighedsopgaver på dele af Kystbeskyttelsesloven og Naturbeskyttelsesloven for så vidt angår kysten, beskyttelse af kysterne og varetagelse af statens forpligtelser i havne på den jyske vestkyst mv., herunder oprensning af indsejlinger, bassiner og sejlløb. Naturstyrelsens primære opgaver under de ovenstående hovedområder er:

Naturforvaltning: Naturstyrelsens naturarealer rummer en høj andel af Danmarks vigtigste naturværdier, og styrelsens forvaltning af naturarealerne har derfor stor betydning for den nationale indsats for biodiversiteten. Forvaltningen af statens arealer har som mål at øge naturkvaliteten af naturtyper og antallet af velegnede levesteder for planter og dyr. Det sker bl.a. ved udlægning af urørt skov og etablering af naturnationalparker samt ved målrettet naturpleje og naturgenopretning. Derudover gennemfører Naturstyrelsen, som en del af klimaindsatsen, udtagning af privatejede lavbundslande fra landbrugsdrift, og sætter dem under vand med henblik på at nedbringe udledningen af drivhusgasser. Den samlede arealforvaltning søger at sikre en balance mellem beskyttelse og benyttelse af den statsejede natur.

Naturstyrelsen bidrager til udlægning af urørt skov i Danmark. Således er der nu, hvis man medregner de 7.700 ha som er i høring og forventes endeligt godkendt i 2024, er udpeget ca. 70.000 ha urørt skov på Naturstyrelsens arealer. De øvrige skovarealer forvaltes efter principper for naturnær skovdrift, hvor der foretages en bæredygtig produktion af træ og flis under varetagelse af flersidige hensyn herunder natur, friluftsliv, kulturhistorie, miljø- og grundvandsbeskyttelse samt udviklings- og forsøgsvirksomhed. Indtægten fra den naturnære skovdrift bidrager til at understøtte Naturstyrelsens hovedformål.

Friluftsliv: Naturstyrelsen har ansvaret for den nationale friluftspolitik og understøtter, blandt andet ved partnerskaber, borgernes muligheder for friluftsliv på såvel statslige arealer som private arealer. Det sker eksempelvis ved etablering af friluftsfaciliteter, mulighed for jagt, formidling af friluftslivets muligheder, naturformidling og afholdelse af aktiviteter der medvirker til at fremme turisme og lokal vækst.

Skov: Hvert år rejser Naturstyrelsen ny fredskov, hvor landbrugsjord opkøbes og omlægges til natur og skov. De nye skove etableres bynært og fortrinsvist i områder, hvor skovene beskytter grundvandsressourcer. De statslige skovrejsninger etableres som store, sammenhængende skovområder på 250 – 500 hektar, hvor der indgås samarbejde med blandt andet kommuner som medfinansierer projekterne. Ud over skovrejsning bliver der i disse områder også genoprettet naturlig hydrologi, arealer udlægges til lysåben natur og der etableres rekreativ infrastruktur. Statslig skovrejsning bidrager således til beskyttelse af grundvand, lagring af CO₂, øget biodiversitet, mindsker udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet og sikrer samtidigt befolkningens adgang til - og friluftslivet udfoldelse i - flere nye statslige skov- og naturområder. De statslige skove er certificerede og forvaltes bæredygtigt efter principperne om naturnær skovdrift og vil på sigt bidrage med træ til bl.a. bygningstømmer, møbel- og gulvtræ.

Ejendoms- og anden forvaltning: Ud over Naturstyrelsens forvaltning af statens arealer på ca. 210.000 ha står styrelsen også for forvaltningen af ca. 2.050 bygninger fordelt over hele landet. Ejendomsforvaltningen består ud over driften af bygninger, tekniske anlæg og vejvedligehold også af udleje af arealer og bygninger til forskellige formål eksempelvis kolonihaver. Endelig udføres myndighedsopgaver, herunder jagt- og vildtforvaltning for Miljøstyrelsen, samt bogføring og fagligt tilsyn med de fem eksisterende nationalparker.

Kyster og havne: Naturstyrelsen v/Kystdirektoratet arbejder med at beskytte kysterne mod oversvømmelser og erosion fra havet. Kystdirektoratet varetager som del heraf den statslige kystbeskyttelsesindsats, og er myndighed for implementeringen af oversvømmelsesdirektivet. Kystdirektoratet varetager desuden de statslige forpligtelser i de tidligere statshavne mv. Herunder foretages oprensninger i visse indsejlinger og bassiner samt i visse sejløb. Kystdirektoratet indgår i stormflodsberedskaberne på Vestkysten og Vadehavet. Herudover er Kystdirektoratet myndighed på Naturbeskyttelseslovens bestemmelser vedrørende administration af tilstandsændringer inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, ligesom Kystdirektoratet varetager myndighedsopgaven vedrørende statens højhedsret på søterritoriet samt administration af regler i Kystbeskyttelsesloven vedrørende mindre anlæg på vand.

2.2 Ledelsesberetning

Naturstyrelsens direktion finder de faglige og organisatoriske resultater for 2023 tilfredsstillende, upåagtet usikkerheden ved at Finansloven for 2023 først blev vedtaget den 16. maj 2023. Indtil da arbejdede Naturstyrelsen inden for rammerne af en midlertidig bevillingslov, hvor der alene kunne igangsættes/afholdes aktiviteter, der allerede havde lovgivningsmæssig hjemmel i tidligere finanslov eller anden lovgivning.

Udvalgte faglige resultater

En væsentlig opgave for Naturstyrelsen har i 2023 blandt andet været udlægning af urørt skov og det fortsatte faglige arbejde med etablering af nationalparker. Med hensyn til udlægning af urørt skov har Naturstyrelsen i 2023 sendt udpegningen af de sidste 7.700 hektar urørt skov i offentlig høring. Herudover blev de første 22 forvaltningsplaner for urørt skov godkendt i årets andet kvartal og yderligere 52 nye forvaltningsplaner for urørt skov er blev sendt i offentlig høring i fjerde kvartal. Med udgangspunkt i de godkendte forvaltningsplaner er der igangsat en række initiativer i urørt skov i takt med, at der opnås myndighedstilladelser. Initiativerne omfatter bl.a. strukturfældninger, genopretning af naturlig hydrologi, bekæmpelse af invasive arter, etablering af skovgræsning, berigelsesplantning med hjemmehørende buske og træer mv.

Som en del af arbejdet med udlægningen af urørt skov, bliver der, som forudsat, i en overgangsperiode foretaget naturgenopretningshugst. Efter aftale med Miljøministeriets departement vil nettoresultatet her gå til en EU LIFE-pulje. I 2023 er puljen blevet tilført ca. 25 mio. kr. For at øge den brede forståelse og opmærksomhed blandt borgerne har Naturstyrelsen i 2023 lanceret kampagnen "Plads til alle arter, også dig", der med brug af både fysiske markører i skovene og med digital formidling forklarer ændringerne af de statsejede arealer på vej mod vildere natur.

Klimapåvirkningerne er fortsat en udfordring, der er samfundsmæssigt højt prioriteret. Kystdirektoratet bidrager til udarbejdelse af et nationalt varslingsystem for oversvømmelser, der skal udvikles i perioden 2023 – 2026. Varslingsystemet skal understøtte beredskabet og borgernes muligheder for at forberede sig på oversvømmelser. I 2023 blev der gennemført et EU-udbud for indhentning af boreprøver, som også er igangsat på prioriterede steder i landet. Boreprøverne danner baggrund for digestykkevurderinger, der er vigtig viden for varslingsystemet.

Med de øgede havspejlstigninger på baggrund af klimaændringer er der behov for at sætte endnu stærkere ind for at beskytte Danmarks kyster, byer og boliger mod vildere vejr og udfordringer med vand fra flere kilder. Derfor lancerede regeringen i oktober 2023 "Klimatilpasningsplan 1". Kystdirektoratet har bistået med analyser og forslag til klimatilpasningsplanen. Som en del af planen afsættes der midler til at fortsætte sandfodringen af fællesaftalestrækningerne langs den jyske vestkyst i en ny aftale gældende fra 2025 til og med 2029. Det er forventningen, at den nye aftale indgås i 2024, hvorefter sandfodringsopgaven kan udbydes. Der arbejdes allerede nu med de miljøkonsekvensvurderinger, der skal laves forud for kystbeskyttelsestilladelserne for de respektive fællesaftalestrækninger. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af 2024. I 2023 har Kystdirektoratet endnu en gang uddelt 150 mio. kr. til konkrete kystbeskyttelsesprojekter i landets kommuner. Der har været konstateret stor tilslutning til puljen, da der i 2023 var ansøgninger samlet det for 1,1 mia.kr.

På baggrund af en henvendelse fra en kommune i januar 2023 konstaterede Kystdirektoratet, at der har været tilfælde af kritisk sagsbehandling i række sager vedrørende strandbeskyttelseslinjen. Kystdirektoratet bad på den baggrund Kammeradvokaten gennemgå en række sager for at se, om der er sket fejl i forbindelse med sagsbehandlingen. På den baggrund er der konstateret retlige mangler i et mindre antal sager, som Kammeradvokaten anbefaler genoptaget med henblik på at få sagerne fuldt belyst. Den anbefaling har Kystdirektoratet fulgt, og genoptog i 2023 behandlingen af de pågældende sager. Afgørelserne er alle begunstigende

forvaltningsakter, hvorfor der i sagerne er et særligt hensyn til borgernes berettigede forventninger og indrettelseshensyn. Det forventes, at der træffes afgørelse i sagerne i 2024. Kystdirektoratet har på den baggrund igangsat en række tiltag for at sikre ensartet sagsbehandling, herunder gennemgang af administrationsgrundlag og en konkret handleplan for området.

Naturstyrelsens bidrager til målet om klimaneutralitet, bl.a. ved at udtage privatejede lavbunds-jorde fra landbrugsmæssig drift. Målet er, at der i 2030 er gennemført klima-lavbundsprojekter på 18.500 hektar. Naturstyrelsen screener løbende projektmuligheder på lavbunds-jorder med fokus på deres parathed og forventning om effekt i forhold til CO₂ samt synergieffekter såsom natur, miljø og klimatilpasning. Da nogle forundersøgelser ikke ender ud i et projekt, udarbejdes der forundersøgelser for et større areal end målet med de 18.500 ha. Opgaven forløber planmæssigt, og til og med 2023 er der igangsat projekter på ca. 16.600 ha, hvoraf godt 2.800 ha er under realisering. Yderligere 2.800 ha er under screening og forventes at være påbegyndt forundersøgelse i starten af 2024.

Arbejdet med etableringen af 15 naturnationalparker har afventet nedsættelse af lokale bestyrelser, jf. regeringsgrundlaget. I 2023 blev klagesagerne vedrørende Miljøstyrelsens etableringstilladelser og miljøscreeninger for Naturnationalpark Gribskov og Fussingø afgjort. Klagerne fik ikke medhold af Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Dermed udestår alene kommunens behandling af en landzonetilladelse i forbindelse med Naturnationalpark Fussingø, som ventes afsluttet primo 2024. For så vidt angår naturnationalparkerne Tranum, Almindingen og Stråse har Naturstyrelsen forberedt væsentlighedsvurderinger, der skal anvendes, når der søges om etableringstilladelse i naturnationalparker.

Herudover har Naturstyrelsen forberedt overvågningsprogrammer, der skal overvåge udviklingen i de kommende naturnationalparker inden for biodiversitet, friluftsliv, fortidsminder og dyrevelfærd. Inden for dyrevelfærdsområdet, har Naturstyrelsen bl.a. arbejdet med udvikling af tilsynsprotokoller, apps, standardisering og systematisering af tilsyn, brug af termiske droner og kikkerter, afprøvning af en række forskellige GPS-systemer samt en omfattende efteruddannelse af styrelsens medarbejdere.

For at hente inspiration og erfaringer til de danske naturnationalparker, har projektledere og centrale medarbejdere besøgt større naturområder i Tyskland, Holland og England, hvor der er arbejdet med udsætning af store planteædende pattedyr – bl.a. kreaturer, heste og bison. Endelig har Naturstyrelsen i samarbejde med en række brugerorganisationer forberedt en målrettet formidlingsindsats om færdsel i indhegnede områder blandt store planteædende pattedyr.

Statslig skovrejsning har en lang række positive effekter og bidrager blandt andet til FNs verdensmål 15 om Livet på land, herunder at øge skovrejsningen og fremme bæredygtig skovforvaltning. Statslig skovrejsning kan endvidere bidrage til realisering af regeringsgrundlagets mål om etablering af 250.000 hektar ny skov samt på det langsigtede mål for Det Nationale Skovprogram om, at skovlandskaber dækker 20 – 25 pct. af Danmarks areal inden udgangen af det 21. århundrede. Den statslige skovrejsning baserer sig bl.a. på partnerskaber og stor grad af medfinansiering fra kommuner og vandforsyningsselskaber. Naturstyrelsen har i 2023 indgået samarbejdsaftaler om skovrejsning, der giver mulighed for realisering af mere end 1.000 ha i de kommende år.

Fra 2023 har Naturstyrelsen været sekretariat for Danmarks Naturstier. Ambitionen er at skabe et sammenhængende rekreativt rutenetværk i Danmark. Målet er at gøre naturen mere tilgængelig på tværs af private, kommunale og statslige arealer, samt at formidle ruterne til borgerne. Danmarks Naturstier udrulles fra 2024 og 5 år frem med udviklingsprojektet "Danmarks Naturstier – en omvej værd". Projektet er udviklet i tæt samarbejde med Friluftsrådet og Kommunernes Landsforening.

Økonomiske resultater

Naturstyrelsen har i 2023 et mindreforbrug på 59,8 mio. kr., hvoraf 2,4 mio. kr. er merindtægter fra salg af ejendomme, som ikke indgår i opsparingen. Der sker således en opsparing i 2023 på 57,4 mio. kr., hvoraf 50,8 mio. kr. vedrører arealdelen og 6,6 mio. kr. vedrører kystdelen. En væsentlig del af arealdelens mindreforbrug skyldes forsinkelser vedrørende Natur- og biodiversitetspakken.

Tabel 1**Virksomhedens økonomiske hoved- og nøgletal**

Hovedtal	2022	2023	2024 (Grundbudget)
(mio. kr.)			
Resultatopgørelse			
Ordinære driftsindtægter	-843,2	-960,9	-1.035,1
Ordinære driftsomkostninger	872,1	942,5	1.039,2
Resultat af ordinær drift	28,9	-18,5	4,1
Resultat før finansielle Poster	-76,4	-99,8	-34,9
Åres resultat	-35,6	-59,8	5,3
Balance			
Anlægsaktiver i alt	885,6	881,6	
Omsætningsaktiver	254,9	252,7	
Egenkapital	-149,4	-209,2	
Langfristet gæld	-888,9	-881,8	
Kortfristet gæld	-167,5	-178,7	
Finansielle nøgletal			
Udnyttelsesgrad af lånerammen	63,1	63,0	
Bevillingsandel	36,0	41,4	
Udvalgte KPI'er			
Afskrivningsrate	41,5	43,2	
Andre driftsindtægter i forhold til ordinære driftsindtægter	13,5	12,6	
Salg af varer og tjenesteydelser pr. årsværk	0,7	0,7	
Personaleoplysninger			
Antal årsværk	683,8	711,7	
Årsværkspris	0,6	0,6	

Kilde: Tabellen er udarbejdet med Statens Koncern System (SKS) som kilde, idet der dog er foretaget reklassifikation på 8,1 mio. kr. mellem omsætningsaktiver og kortfristet gæld, jf. vejledning til årsrapport 2023.

Anm.: Anlægsaktiver i alt i tabellen er immaterielle og materielle aktiver. Omsætningsaktiver er ekskl. likvider. Det opgjorte antal årsværk er inklusive nationalparkerne.

Tabel 2

Virksomhedens hovedkonti

	(mio. kr.)	Bevilling (FL + TB)	Regnskab	Overført overskud/Videreført bevilling ultimo
Drift				
I alt	Udgifter	1.010,8	1.022,2	177,0
	Indtægter	-613,1	-684,3	
23.31.01. Naturstyrelsen	Udgifter	1.010,8	1.022,2	177,0
	Indtægter	-613,1	-684,3	
Administrerede ordninger				
I alt	Udgifter	234,7	376,8	37,3
	Indtægter	-2,6	-0,2	
23.31.03. Testcenter Østerild	Udgifter	0,0	0,0	5,5
	Indtægter	0,0	0,0	
23.31.06. Tilskud til oprensning	Udgifter	28,5	28,2	0,0
	Indtægter	0,0	0,0	
23.31.07. Tilskud til natur og klimatilpasning mv.	Udgifter	8,2	4,1	7,8
	Indtægter	-2,6	-0,2	
23.31.08. Puljer til diger og kystbeskyttelse mv.	Udgifter	150,0	296,4	0,4
	Indtægter	0,0	0,0	
23.31.20. Nationalparker	Udgifter	48,0	48,0	23,6
	Indtægter	0,0	0,0	
Anlæg				
I alt	Udgifter	1.457,7	742,0	1.696,4
	Indtægter	-48,1	-251,2	
23.31.02. Salg af ejendomme	Udgifter	0,0	0,0	0,0
	Indtægter	0,0	-0,9	
23.31.04. Arealforvaltning mv.	Udgifter	1.186,1	449,6	1.605,4
	Indtægter	-18,5	-222,0	
23.31.09. Kystbeskyttelse, havne mv.	Udgifter	271,6	292,4	90,9
	Indtægter	-29,6	-28,2	

Anm.: Tabellen er udarbejdet med Statens Budgetsystem (SB-systemet) og SKS som kilde.

2.3 Kerneopgaver og ressourcer

I 2023 var der for Naturstyrelsen et overskud på 59,8 mio. kr.

Tabel 3 er opdelt efter de opgaver, som fremgår af finansloven for 2023. Den indtægtsførte "Bevilling (FL+TB)" i Tabel 3 er beregnet som årets resultater (netto) for opgaverne.

De øvrige indtægter og omkostningerne er fordelt svarende til den regnskabsmæssige registrering og tidsregistrering i 2023.

Årets overskud på 59,8 mio. kr. er fordelt svarende til resultatet (netto) for de enkelte opgaver.

Tabel 3
Sammenfatning af økonomi for virksomhedens opgaver

Opgave (Beløb i mio. kr.)	Bevilling (FL+TB)	Øvrige indtægter	Omkostninger	Andel af årets overskud
0. Generel ledelse og administration	-197,5		167,8	-29,7
1. Naturforvaltning	-83,9	-111,2	182,4	-12,6
2. Friluftsliv	-92,0	-55,3	133,5	-13,8
3. Skov	102,3	-270,7	183,8	15,4
4. Ejendoms- og anden forvaltning	-33,6	-233,1	261,7	-5,0
5. Kyster og havne	-93,0	-14,0	93,0	-14,0
I alt	-397,7	-684,3	1.022,2	-59,8

Anm.: Hvad angår arealdriften (statsvirksomheden på delregnskab 210 og 219) er der udarbejdet særskilte tabelbilag, som viser driftsresultatet fordelt på driftsområder.

2.4 Målrapportering

Naturstyrelsen havde i 2023 i alt syv resultatmål, hvor fem var fuldt opfyldt, et var delvist opfyldt og et ikke blev opfyldt. Dermed opnåede Naturstyrelsen en samlet målopfyldelse på 80 pct. ved mål- og resultatplanen for 2023.

Mål 2 omhandlende naturnationalparker er blevet udskudt grundet eksterne forhold. Dermed anses det samlede resultat for mål- og resultatplanen som værende tilfredsstillende.

Tabel 4
Årets resultatopfyldelse

Mål	Succeskriterium	Opnåede resultater	Grad af målopfyldelse
Mål 1 Urørt skov	<p>Delmål 1.1: <i>Målet er</i>, at der inden årets udgang er sendt 6-8.000 ha urørt skov i offentlig høring, herunder er der udarbejdet en miljørapport. <i>Målet er opfyldt</i>, når udpegningen af 6-8.000 ha urørt skov er sendt i offentlig høring, og der foreligger en miljørapport.</p> <p>Delmål 1.2: <i>Målet er</i>, at der er udarbejdet og igangsat offentlig høring af 50 forvaltningsplaner for urørt skov. <i>Målet er opfyldt</i>, når 50 forvaltningsplaner er udarbejdet og sendt i offentlig høring.</p>	<p>Delmål 1.1: Opfyldt. De sidste ca. 7.700 ha urørt skov blev sendt i offentlig høring den 15. december, og miljørapporten er en del af høringsmaterialet.</p> <p>Delmål 1.2: Opfyldt. Der blev sendt 52 forvaltningsplaner i offentlig høring den 15. december.</p>	Målet er opfyldt. Vægt: 15 pct.
Mål 2 Naturnationalparker	<p>Delmål 2.1: <i>Målet er</i>, at der igangsættes en overvågning af biodiversitet i endeligt godkendte naturnationalparker inden årets udgang. Dette indebærer udvikling af et forskningsbaseret overvågningsdesign samt udbud af overvågningsopgaven i naturnationalparkerne til eksterne leverandører. <i>Målet er opfyldt</i>, når et overvågningsdesign er udviklet, og overvågningsopgaven er sendt i udbud inden årets udgang.</p> <p>Delmål 2.2: <i>Målet er</i>, at etableringen af naturnationalparkerne Gribskov og Fussingø er igangsat, og at der er søgt om etableringstilladelser for naturnationalparkerne Tranum, Stråsø og Almindingen inden årets udgang. <i>Målet er opfyldt</i>, når der er søgt om etableringstilladelse for Naturnationalpark Tranum, Stråsø og Almindingen inden årets udgang, og når opsætning af hegn i Naturnationalpark Gribskov og Fussingø er påbegyndt inden årets udgang.</p>	<p>Delmål 2.1: Ikke opfyldt. Der er indgået kontrakt med Aarhus Universitet om udarbejdelse af et overvågningsdesign – tekniske anvisninger. Levering vil ske til januar 2024, da leverancen er afhængig af udtræk af rødlistedata, som først foretages i december 2023. Udbud kan ikke iværksættes, før de tekniske anvisninger er færdiggjorte.</p> <p>Delmål 2.2: Ikke opfyldt. Det fremgår af regeringsgrundlaget, at der skal etableres lokale bestyrelser for naturnationalparkerne. Etableringstilladelser for Tranum, Stråsø og Almindingen kan først søges, og etablering af Fussingø og Gribskov kan først påbegyndes, når bestyrelserne er nedsat.</p>	Målet er ikke opfyldt. Vægt: 0 pct. ud af 15 pct.

<p>Mål 3 Nedbringe risikoen for erosion og oversvømmelser i kystzonen</p>	<p>Delmål 3.1: <i>Målet er</i>, at der inden årets udgang er gennemført fodringer på fællesaftalestrækningen Lodbjerg-Nymindegab i henhold til den planlagte årlige handlingsplan. <i>Målet er opfyldt</i>, når fodringerne i 2023 er gennemført efter den planlagte årlige handlingsplan.</p> <p>Delmål 3.2: <i>Målet er</i>, at der inden årets udgang foreligger en endelig udpegning af risikoområder i medfør af oversvømmelseslovens første plantrin. <i>Målet er opfyldt</i>, når den endelige revurdering af udpegning er sket efter afsluttet høringsproces inden årets udgang.</p>	<p>Delmål 3.1: Opfyldt. Handlingsplanen er blevet opfyldt i forhold til de forventede sandfodringer på fællesaftalestrækningen, hvilket departementet er orienteret om ved kvartalsrapporterne i 2023.</p> <p>Delmål 3.2: Ikke opfyldt. Det forventes, at forslag til revurdering af risikoområder, herunder evt. nye udpegninger, sendes til ministerens godkendelse inden en høring medio 2024. Målet med en endelig revurdering af udpegning af risikoområder vil derfor blive opnået ultimo 2024. Dette forventes ikke, at få indflydelse på den frist, der er for revurdering af risikoområder jf. EU's oversvømmelsesdirektiv, som er den 22. december 2024.</p>	<p>Målet er delvist opfyldt. Vægt: 5 pct. ud af 10 pct.</p>
<p>Mål 4 Klimatilpasning og national varslings-system</p>	<p>Delmål 4.1: <i>Målet er</i>, at Kystdirektoratet bidrager til etablering af et nationalt varslingsystem, der skal understøtte beredskabet og borgernes muligheder for at forberede sig på oversvømmelser. <i>Målet er opfyldt</i>, når det tekniske grundlag for Kystdirektoratets bidrag til et nationalt varslings-system for oversvømmelser er defineret inden årets udgang.</p> <p>Delmål 4.2: <i>Målet er</i>, at Kystdirektoratet bistår i udarbejdelse af regeringens klimatilpasningsplan i samarbejde med det øvrige ministerium med særlig fokus på beskyttelse mod oversvømmelser og erosion fra havet. <i>Målet er opfyldt</i>, når Kystdirektoratet har samarbejdet på tværs og leveret input i form af analyser og forslag, der skal understøtte udarbejdelsen af regeringsgrundlagets punkt om en klimatilpasningsplan.</p>	<p>Delmål 4.1: Opfyldt. Kystdirektoratet har defineret det tekniske grundlag for opgaven, gennemført EU-udbud af indhentning af boreprøver, som er igangsat på udvalgte steder i landet og vil fortsætte de kommende år.</p> <p>Delmål 4.2: Opfyldt. Regeringen har oktober 2023 lanceret Klimatilpasningsplan 1, som Kystdirektoratet har bistået med analyser og forslag til, og hvor Kystdirektoratet skal bidrage med indsatser til ud-møntning af fra 2024 og frem.</p>	<p>Målet er opfyldt. Vægt: 15 pct.</p>
<p>Mål 5 Realisering af udtagning af lavbunds-jord</p>	<p>Delmål 5.1: <i>Målet er</i>, at der ved årets udgang er igangsat tekniske og ejendomsmæssige forundersøgelser af 3.000 nye hektar lavbunds-jord (jf. godkendt implementerings- og monitoringsplan).</p>	<p>Delmål 5.1: Opfyldt. Naturstyrelsen har i år igangsat tekniske og ejendomsmæssige forundersøgelser på i alt 7.325 ha,</p>	<p>Målet er opfyldt. Vægt: 20 pct.</p>

	<p><i>Målet er opfyldt</i>, når der er opnået mandat i Naturstyrelsens direktion og departementet til forundersøgelse af 3.000 nye hektar ved årets udgang.</p> <p>Delmål 5.2: <i>Målet er</i>, at der er udarbejdet nye eller supplerende tekniske og ejendomsræssige forundersøgelser for mulige klima-lavbundsprojekter på i alt 2.200 ha ved udgangen 2023.</p> <p><i>Målet er opfyldt</i>, når der foreligger forundersøgelserapporter for 2.200 ha ved udgangen af 2023.</p>	<p>som løbende er blevet godkendt i Naturstyrelsens direktion og i departementet.</p> <p>Delmål 5.2: Opfyldt. I 2023 er der i alt udført nye eller supplerende tekniske og ejendomsræssige forundersøgelser på i alt 5.550 ha klima-lavbundsprojekter.</p>	
Mål 6 Udvikling af friluftslivets muligheder	<p>Delmål 6.1: <i>Målet er</i>, at der opnås tilsagn om ekstern fondsstøtte til projekt 'Danmarks naturstier – en omvej værd' samt, at projektets implementeringsfase igangsættes.</p> <p><i>Målet er opfyldt</i>, når en ekstern fond på baggrund af en ansøgning godkendt af alle projektpartnere har givet tilsagn om støtte til projekt 'Danmarks naturstier – en omvej værd', at der foreligger en direktionsgodkendt organisations-, interessent-, mål-, og milepælsplan, og at der har været afholdt mindst et møde i projektets styregruppe.</p> <p>Delmål 6.2: <i>Målet er</i>, at der følges op på befolkningens brug af naturen med opgørelser af overnatninger i naturen og besøgstal på uдинaturen.dk.</p> <p><i>Målet er opfyldt</i>, når der minimum en gang årligt rapporteres på aktivitetstal for befolkningens brug af naturen.</p>	<p>Delmål 6.1: Opfyldt. Der er den 6. december opnået tilsagn om den ønskede fondsfinansiering, hvorfor projektet nu er fuldt finansieret og kan igangsættes. I projektbeskrivelsen, som har været grundlaget for fondstilsagnet, indgår bl.a. organisationsplan, mål- og milepælsplan, som først er planlagt uddybet, når der forelå et fondstilsagn, dvs. primo 2024. Styregruppemøde vil blive afholdt i starten af 2024.</p> <p>Delmål 6.2: Opfyldt. Overnatninger i naturen opgøres alene i forhold til bookinger af shelters. Antal bookinger i 2023 var 25.928 hvilket er en stigning på 2.439 i forhold til 2021*.</p> <p>Antal besøgende/ overnattende i 2023 var 222.541 hvilket er et fald i antal overnattende på 47.459 i forhold til 2021*.</p> <p>Besøgende på uдинaturen.dk i 2023: 1.238.206 unikke besøgende. I forhold til 2022 er dette et fald på 102.381 besøgende.</p> <p>* NST fik i midten af 2022 nye retningslinjer for</p>	Målet er opfyldt. Vægt: 10 pct.

		booking af shelters, herunder flere shelters der blev bookbare, hvorfor der ikke er et sammenligneligt grundlag i forhold til 2022.	
Mål 7 Øget statslig skovrejsning	<p>Delmål 7.1: <i>Målet er</i>, at øge den statslige skovrejsning ved indgåelse af nye samarbejdsaftaler med kommuner, forsyningsselskaber m.v. <i>Målet er opfyldt</i>, når der inden årets udgang er indgået 3 nye samarbejdsaftaler om skovrejsning, eller når der er indgået nye samarbejdsaftaler om skovrejsningsprojekter med et samlet projektareal på 700 ha.</p> <p>Delmål 7.2: <i>Målet er</i>, at alle Naturstyrelsens 16 lokale enheder inden årets udgang har afholdt møder med kommuner, forsyningsselskaber m.v. omkring mulighederne for indgåelse af nye samarbejder omkring skovrejsning i områder, hvor tilgængeligheden til Naturstyrelsens arealer er lav. <i>Målet er opfyldt</i>, når der som minimum er indgået 3 nye aftaler om samarbejder omkring skovrejsning.</p>	<p>Delmål 7.1: Opfyldt. I alt er der i de tre nedenstående samarbejdsaftaler, indgået aftale om skovrejsning på 1.056 ha., hvilket Naturstyrelsens direktion er orienteret om ved et statusnotat, der blev godkendt den 15. december.</p> <p>Der er indgået samarbejdsaftale med Horsens Kommune og Horsens Vand omkring skovrejsningsprojektet Højballe Skov, nord for Horsens – projektareal: 483 ha.</p> <p>Der er indgået aftale med Slagelse Kommune og SK Vand omkring skovrejsning i Slagelse Kommune: Projektareal: 500 ha.</p> <p>Der er indgået aftale med HOFOR om at udvide skovrejsningsprojektet Hørup Skov: Projektarealet udvides med: 73 ha.</p> <p>Delmål 7.2: Opfyldt. Der er jf. delmål 7.1 indgået tre samarbejdsaftaler for et samlet projektareal på 1.056 ha.</p>	Målet er fuldt opfyldt. Vægt: 15 pct.

2.5 Forventninger til det kommende år

I 2024 vil der i alt være tilført over 2 mia. kr. for at understøtte natur-, vandmiljø- og klimaformål, herunder går størstedelen til udtag af kulstofrig landbrugsjord. I 2024 vil Naturstyrelsen have igangsat projekter af i alt 18.500 ha, herunder gennemført detailprojektering på 2.500 ha. Indsatsen vil vare frem til 2030 og understøtte målet om at reducere Danmarks udledning af CO₂ med 70 pct. frem mod 2030.

Indsatserne fra Natur- og biodiversitetspakken vil i det kommende år fortsat have et stort fokus. Samtlige hektar urørt skov er udpeget, og i 2024 vil arbejdet koncentrere sig om udarbejdelsen af forvaltningsplaner for de udpegede skove.

I 2024 vil der for hver af de 15 nationalparker blive nedsat lokale bestyrelser på baggrund af miljøministerens udpegning af medlemmer og formænd. Etableringen af de to første nationalparker Fussingø og Gribskov starter, når de lokale bestyrelser er nedsat, og arbejdet med de næste 13 nationalparker fortsætter parallelt. Det forventes, at etableringen af Nationalpark Gribskov og Fussingø kan starte i september 2024.

Flere kystområder i Danmark er i stor risiko for at blive oversvømmet, og med klimaforandringerne øges risikoen i årene frem. Kystdirektoratet vil i 2024 foretage en revurdering af udpegning af risikoområder, der sendes i høring medio 2024, med henblik på en endelig revurdering af udpegning af risikoområder ultimo 2024.

Der vil i 2024 fortsat være fokus på beskyttelsen af vestkysten ved sandfodringen af fællesaf-talestrækningerne, hvor der i det kommende år vil blive udsendt udbudsmateriale for opgave-udførelsen i aftaleperioden 2025-2029.

I 2024 udarbejdes en handlingsplan for genopretningen af myndighedsarbejdet i Kystzoneforvaltningen, herunder principper for opgørelse af sagsbehandlingstider, øvrig relevant ledelses-information samt fastlæggelse af en klar og tydelig proces for visitering af sager. Herudover udarbejdes og implementeres et administrationsgrundlag for Naturbeskyttelsesloven, der understøtter ensartet sagsbehandling.

Friluftslivets muligheder er en vigtig opgave, og i 2024 vil projektet "Danmarks Naturstier – en omvej værd" være igangsat. Projektet skal føre til etablering og formidling af et nationalt sti- og rutenetværk, og der vil i 2024 bl.a. blive igangsat mindst to pilotprojekter med henblik på at inddrage eksisterende ruteforløb i samarbejde med eksterne ruteejere.

Tabel 5
Forventninger til det kommende år

	Regnskab 2023	Grundbudget 2024
Bevilling og øvrige indtægter	-1.082,0	-1.074,1
Udgifter	1.022,2	1.079,4
Resultat	-59,8	5,3

Anm.: Tabellen er udarbejdet med SB-systemet og SKS som kilde.

3. Regnskab

3.1 Anvendt regnskabspraksis

Naturstyrelsen har i 2023 anvendt en regnskabspraksis i henhold til de retningslinjer, som er fastlagt i regnskabsbekendtgørelse nr. 116 om statens regnskabsvæsen af 19. februar 2018 og nærmere beskrevet på www.oav.dk.

I forbindelse med regnskabsaflæggelsen er der anvendt opgavesplit imellem Naturstyrelsen og Statens Administration.

Dispensationer

Naturstyrelsen har på nogle anlæg (produktionsmateriel i form af skovnings- og landbrugsmaskiner) Økonomistyrelsens godkendelse til at anvende saldoafskrivning i stedet for lineær afskrivning. Økonomistyrelsen har ligeledes godkendt, at Naturstyrelsen afskriver udvalgte bygningstyper over 30 år. Dertil kommer, at Naturstyrelsen, efter tilladelse fra Økonomistyrelsen, har nogle bygninger værdiansat på baggrund af nøgletal udarbejdet af det daværende Told & Skat i 2005 som et led i omkostningsreformen.

Der foretages ikke bogføring af lagerbeholdninger i henhold til godkendelse fra Økonomistyrelsen. Dog har Kystdirektoratet en beholdning af sten (granit- og betonblokke mv), som løbende registreres i Navision. Økonomistyrelsen har i skrivelse af 15. december 2010 givet Kystdirektoratet dispensation til at afvige fra standardkontering af varebeholdning.

Af særlige forhold skal det bemærkes, at Naturstyrelsen i 2023 har foretaget nedskrivning af værdien på et antal bygninger. Nedskrivningen er foretaget, da bygningerne nedrives i 2024. Praksis er godkendt af Økonomistyrelsen.

Økonomistyrelsen har meddelt, at styrelsen ikke er omfattet af reglerne for indregning og måling af restante fordringer.

Økonomistyrelsen har i skrivelse af 27. juni 2016 givet Naturstyrelsen dispensation til værdifastsættelse af grunde og arealer i Naturstyrelsen Anlæg og Tilskud (bogføringskreds (bfk.) 34451) til de i Statens Salgs- og Vurderingsregister (SVUR) vurderede værdier. I skrivelse af 4. januar 2022 modtog Naturstyrelsen tillige dispensation til den samme værdifastsættelse af arealer i Kystdirektoratet (bfk. 44477). På grund af manglende datagrundlag er der, efter godkendelse fra Økonomistyrelsen, ikke foretaget værdiregulering i 2023.

Økonomistyrelsen har givet Kystdirektoratet dispensation til værdiansættelse af infrastrukturaktiver i bfk. 44477 ud fra en betragtning af nytteværdi og levetid, jf. notat af 12. november 2013. Der foretages en årlig værdiregulering i overensstemmelse hermed.

Ændringer og skøn

Naturstyrelsen har en række projekter, hvortil der er givet ekstern medfinansiering. Denne finansiering indregnes i takt med afholdelsen af omkostningerne, efter et forholdstal beregnet på de forventede samlede projektomkostninger og ekstern medfinansiering i hele projektets løbetid. Den løbende indregning er således foretaget med udgangspunkt i det på regnskabsafslutningstidspunktet bedste skøn over de samlede projektomkostninger.

Naturstyrelsen har, jf. aftale med SKAT, opgjort en refordeling af moms. Aftalen med SKAT er, at der fremadrettet anvendes en skønsmetode som grundlag for skønnet over fællesudgifternes anvendelse til styrelsens momspligtige aktiviteter efter princippet i Momslovens § 38, stk. 2.

Naturstyrelsens omkostningsfordelingsmodel er baseret på en ABC-model (Activity Based Costing). For udvalgte områder fordeles lønomkostninger og/eller overhead med udgangspunkt i det registrerede tidsforbrug på de enkelte opgaver.

Regnskabet aflægges i millioner (mio.) kr., hvorfor der kan forekomme afrundingsforskelle.

Til udarbejdelsen af det finansielle regnskab er data fra Navision/Statens Koncern System (SKS) anvendt. Fortegn er anvendt i overensstemmelse med SKS med mindre andet er anført – og i overensstemmelse med vejledningen om udarbejdelse af årsrapporten eller instruks fra departementet.

Nationalparker

Jf. Finansloven for 2023 er nationalparkfondenes bevilling opført på § 23.31.20. Nationalparker. Bevillingen omfatter statens driftstilskud til de oprettede nationalparkfonde, hvorfra der gives tilsagn om tilskud, som udbetales til § 23.31.01.20. Nationalparker, hvor udgifter og indtægter regnskabsføres. Naturstyrelsen er tilsynsmyndighed for nationalparkerne.

Nationalparkfondene er uafhængige organer inden for den statslige forvaltning, men er omfattet af de almindelige regler for den offentlige forvaltning. Den enkelte nationalparkfond ledes af en bestyrelse udpeget af Miljøministeren.

Nationalparkfondenes udgifter og indtægter regnskabsføres i Naturstyrelsens regnskab, jf. finanslovens § 23.31.20. Nationalparker. De regnskabsmæssige posteringer foretages af Naturstyrelsen efter godkendelse af nationalparksekretariatene med angivelse af specifikke steder og opgavenumre samt særskilt delregnskab, således at nationalparkfondenes regnskab kan udskilles fra Naturstyrelsens øvrige regnskab.

Selve udbetalingen af de afgivne tilsagn sker på baggrund af kvartalsvise opgørelser af de afholdte omkostninger og indtægter i § 23.31.01.20. Nationalparker, og således at Naturstyrelsens resultatopgørelse netto ikke påvirkes. Et evt. resttilsagn fra 2022 vil fremgå som en hensættelse vedrørende afgivne tilsagn i bfk. 34451.

Nationalparkfondenes løbende omkostninger og indtægter indgår i Naturstyrelsens udgiftsopfølgning, der kvartalsvis fremsendes til departementet. Hvis en nationalparkfond har et mindreforbrug i forhold til bevillingen, vil beløbet fremgå som resttilsagn i bfk. 34451.

Naturstyrelsen har behov for at kunne opgøre anlægsaktiverne med henblik på at kunne opgøre en korrekt anlægsnote i årsrapporten. Økonomistyrelsen har godkendt, at anlægsaktiverne i 2023 registreres efter samme principper som tidligere (efter de udgiftsbaserede regler). For at kunne opgøre nationalparkfondenes anlægsaktiver, er disse særskilt udskilt.

Årets økonomiske resultater for nationalparkfondene fremgår som bilag til nærværende årsrapport.

3.2 Resultatopgørelse

Resultatet er samlet for virksomheden, og omfatter følgende hovedkonto: § 23.31.01. Naturstyrelsen. Naturstyrelsens resultat for 2023 blev et overskud på 59,8 mio. kr., hvoraf de 57,4 mio. kr. overføres til Overført overskud under egenkapitalen. 2,4 mio. kr. er disponeret til bortfald. Se i øvrigt analyse og vurdering af årets resultat i afsnit 2.2 Ledelsesberetning.

Tabel 6
Resultatopgørelse

Note	(mio. kr.)	2022	2023	2024 (Grundbudget)
	Ordinære driftsindtægter			
	Bevilling	-303,5	-397,7	
	Salg af varer og tjenesteydelser			
	Eksternt salg af varer og tjenesteydelser	-425,7	-459,7	
	Internt statsligt salg af varer og tjenesteydelser	-36,9	-28,9	
	Tilskud til egen drift	-77,1	-74,7	
	Gebyrer	0,0	0,0	
	Ordinære driftsindtægter i alt	-843,2	-960,9	-1.035,1
	Ordinære driftsomkostninger			
	Ændring i lagre	0,0	0,0	
	Forbrugsomkostninger			
	Husleje	7,0	9,2	
	Forbrugsomkostninger i alt	7,0	9,2	
	Personaleomkostninger			
	Lønninger	330,3	350,4	
	Pension	52,3	55,6	
	Lønrefusion	-9,9	-9,9	
	Andre personaleomkostninger	-0,8	-0,1	
	Personaleomkostninger i alt	372,0	396,0	
3	Af- og nedskrivninger	45,6	42,0	
	Internt køb af varer og tjenesteydelser	33,6	32,2	
	Andre ordinære driftsomkostninger	414,0	463,1	
	Ordinære driftsomkostninger i alt	872,1	942,5	1.039,2
	Resultat af ordinære drift	28,9	-18,5	4,1
	Andre driftsposter			
	Andre driftsindtægter	-113,6	-120,8	-39,0
	Andre driftsomkostninger	8,3	39,4	
	Resultat før finansielle poster	-76,4	-99,8	-34,9
	Finansielle poster			
	Finansielle indtægter	-0,3	-0,2	
	Finansielle omkostninger	41,1	40,2	40,2
	Resultat før ekstraordinære poster	-35,6	-59,8	5,3
	Ekstraordinære poster			
	Ekstraordinære indtægter	0,0	0,0	
	Ekstraordinære omkostninger	0,0	0,0	
	Årets resultat	-35,6	-59,8	5,3

Anm.: Der er i regnskabet for 2023 registreret indtægter fra EU's genopretningsfacilitet svarende til de afholdte udgifter for de aktiviteter, som de modtagne midler fra EU finansierer. Beløbet på i alt 3,1 mio. kr. er indeholdt i tilskud til egen drift. Beløbet udgjorde 3,0 mio. kr. i 2022.

Nationalparkfondenes udgifter og indtægter regnskabsføres i Naturstyrelsens regnskab, jf. finanslovens § 23.31.20. Nationalparker. Nationalparkernes tilskud er opført på § 23.31.20. Nationalparker, hvorfra der gives tilsagn om tilskud, som udbetales til § 23.31.01.20. Nationalparker. Indtægten fremgår i 2023 i posten Tilskud til egen drift.

Resultatdisponering

Tabel 7

Resultatdisponering

	(mio. kr.)
Disponeret til bortfald	2,4
Disponeret til udbytte til statskassen	0,0
Disponeret til overført overskud	57,4

Anm.: Tabellen er udarbejdet med SB-systemet som kilde.

Naturstyrelsen har i 2023 solgt ejendomme for et højere provenu end forudsat i henhold til Naturstyrelsens ramme på finansloven, og der er derfor foretaget bortfald på 2,4 mio. kr.

Forklaring til tilbageførte hensættelser og periodiseringer.

Nedenstående oversigt oplister tilbageførte hensættelser og periodiseringer i Naturstyrelsens regnskab på standardkonto 61, 76 og 96 samt årsagen for tilbageførslerne.

Tilbageførte hensættelser og periodiseringsposter

	(mio. kr.)	Årsag
Periodisering, aktiv	-1,4	Periodiseringer fra 2022 er tilbageført i 2023, idet disse var kortfristede.
Periodisering, passiv	-0,7	Periodiseringer fra 2022 er tilbageført i 2023, idet disse var kortfristede
Hensættelse til regulering af landbrugsstøtte	-5,5	Det hensatte beløb 2022 er tilbageført, idet der er foretaget regulering.
Hensættelser til engangsvederlag, åremål og resultatløn 2022	-3,6	Hensættelsen vedrørte 2022, og er tilbageført i 2023.

Anm: Det bemærkes, at der er foretaget nye periodiseringer og hensættelser i 2023. Opgørelse er oplyst i årsagsforklaringerne i noterne.

3.3 Balancen

Tabel 8
Balancen

Note	Aktiver (mio. kr.)	2022	2023	Note	Passiver (mio. kr.)	2022	2023
	Anlægsaktiver				Egenkapital		
1	Immaterielle anlægsaktiver				Reguleret egenkapital (Startkapital)	29,9	29,9
	Færdiggjorte udviklingsprojekter	9,2	6,8		Opskrivninger	0,0	0,0
	Erhvervede koncessioner	0,0	0,0		Reserveret egenkapital	0,0	0,0
	Udviklingsprojekter under opførelse	1,9	3,6		Bortfald	0,0	2,4
	Immaterielle anlægsaktiver i alt	11,0	10,4		Udbytte til staten	0,0	0,0
2,3	Materielle anlægsaktiver				Overført overskud	119,5	177,0
	Grunde, arealer og bygninger	815,5	801,8	6	Egenkapital i alt	149,4	209,2
	Infrastruktur	0,0	0,0	7	Hensatte forpligtelser	9,8	19,6
	Transportmateriel	11,8	15,3		Langfristede gældsposter		
	Produktionsanlæg og maskiner	34,3	31,5		FF4 Langfristet gæld	809,5	804,6
	Inventar og IT-udstyr	0,4	0,3		Donationer	79,4	77,3
	Igangværende arbejder for egen regning	12,5	22,4		Prioritetsgæld	0,0	0,0
	Materielle anlægsaktiver i alt	874,6	871,3		Anden langfristet gæld	0,0	0,0
	Finansielle anlægsaktiver				Langfristet gæld i alt	888,9	881,8
	Statsforskrivning	29,9	29,9		Kortfristede gældsposter		
	Øvrige finansielle anlægsaktiver	0,0	0,0		Leverandører af varer og tjenesteydelser	97,2	103,6
	Finansielle anlægsaktiver i alt	29,9	29,9	8	Anden kortfristet gæld	24,9	33,2
	Anlægsaktiver i alt	915,5	911,5		Skyldige feriepenge	25,6	25,4
	Omsætningsaktiver				Igangværende arbejder	19,1	16,5
	Varebeholdninger	1,0	4,9		Periodeafgrænsningsposter	0,7	0,0
4	Tilgodehavende	252,5	246,6		Kortfristet gæld i alt	167,5	178,7
5	Periodeafgrænsningsposter	1,4	1,2		Gæld i alt	1.056,4	1.060,5
	Værdipapirer	0,0	0,0				
	Likvide beholdninger						
	FF5 uforrentet konto	-60,2	41,9				
	FF7 finansieringskonto	105,3	83,1				
	Andre likvider	0,0	0,0				
	Likvide beholdninger i alt	45,2	125,0				
	Omsætningsaktiver i alt	300,1	377,8				
	Aktiver i alt	1.215,7	1.289,3		Passiver i alt	1.215,7	1.289,3

Notehenvisninger, jf. afsnit 4.1:1-8

Eventualforpligtelser note 9

Anm.: Balancen er udarbejdet med SKS som kilde, idet der dog er foretaget reklassifikation mellem periodeafgrænsningsposter og anden kortfristet gæld (1,2 mio. kr.) samt mellem tilgodehavende og anden kortfristet gæld (6,9 mio. kr.), jf. vejledning til årsrapport 2023. Tabellens fortegn afviger dog fra SKS, idet passiver ikke vises med negativt fortegn.

3.4 Egenkapitalforklaring

Naturstyrelsens samlede egenkapital er ved udgangen af 2023 på 206,8 mio. kr. jf. SB og SKS. Forskel til balancens udvisende på 209,2 udgør 2,4 mio.kr, der er disponeret til bortfald, jf. resultatdisponering. Selve likviditetsreguleringen som følge af bortfaldet foretages først i efterfølgende regnskabsår.

Tabel 9
Egenkapitalforklaring

Egenkapital primo 2023 (mio. kr.)	2022	2023
Reguleret egenkapital primo	29,9	29,9
+Ændring i reguleret egenkapital	0,0	0,0
Reguleret egenkapital ultimo	29,9	29,9
Overført overskud primo	43,7	119,5
+ Ændringer overført overskud ifm. kontoændring	40,2	0,0
+Overført fra årets resultat	35,6	59,8
-Bortfald	0,0	-2,4
Overført overskud ultimo	119,5	177,0
Egenkapital ultimo 2023	149,4	206,8

3.5 Likviditet og låneramme

Tabel 10

Udnyttelse af låneramme

	2023 (mio. kr.)
Sum af immaterielle og materielle anlægsaktiver	804,4
Låneramme	1.277,7
Udnyttelsesgrad i pct.	63,0

Anm.: Sum af immaterielle og materielle anlægsaktiver er ekskl. donationer.

3.6 Opfølgning på lønsumsloft

Naturstyrelsen har status af statsvirksomhed, og er derfor ikke omfattet af lønsumsloft, jf. Budgetvejlednings punkt 2.7.3.

3.7 Bevillingsregnskabet

Tabel 12
Bevillingsregnskab

Hovedkonto	Navn	Bevillings- type	(mio. kr.)	Bevilling	Regnskab	Afvigelse	Videreførelse ultimo
Drift							
23.31.01.	Naturstyrelsen	Statsvirk-somhed	Udgifter	1.010,8	1.022,2	-11,4	177,0
			Indtægter	-613,1	-684,3	71,2	
Administrerede ordninger							
23.31.03.	Testcenter Østerild	Anden bevilling	Udgifter	0,0	0,0	0,0	5,5
			Indtægter	0,0	0,0	0,0	
23.31.06.	Tilskud til oprensning	Anden bevilling	Udgifter	28,5	28,2	0,3	0,0
			Indtægter	0,0	0,0	0,0	
23.31.07.	Tilskud til natur og klimatilpasning mv.	Reservationsbevilling	Udgifter	8,2	4,1	4,1	7,8
			Indtægter	-2,6	-0,2	-2,4	
23.31.08.	Puljer til diger og kystbeskyttelse mv.	Reservationsbevilling	Udgifter	150,0	296,4	-146,4	0,4
			Indtægter	0,0	0,0	0,0	
23.31.20.	Nationalparker	Reservationsbevilling	Udgifter	48,0	48,0	0,0	23,6
			Indtægter	0,0	0,0	0,0	
Anlæg							
23.31.02.	Salg af ejendomme	Anlægsbevilling	Udgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
			Indtægter	0,0	-0,9	0,9	
23.31.04.	Arealforvaltning mv.	Anlægsbevilling	Udgifter	1.186,1	449,6	736,5	1.605,4
			Indtægter	-18,5	-222,0	203,5	
23.31.09.	Kystbeskyttelse, havne mv.	Anlægsbevilling	Udgifter	271,6	292,4	-20,8	90,9
			Indtægter	-29,6	-28,2	-1,4	

Anm.: Tabellen er udarbejdet med SB-systemet og SKS som kilde.

4. Bilag

4.1 Noter til resultatopgørelse og balance

Tabel 13

Note 1. Immaterielle anlægsaktiver

(mio. kr.)	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Erhvervede koncessioner, patenter, licenser mv.	I alt
Kostpris	50,3	4,0	54,3
Primokorrekationer og flytning ml. bogføringskredse			
Tilgang	0,0	0,0	0,0
Afgang	0,0	0,0	0,0
Kostpris pr. 31.12.2023	50,3	4,0	54,3
Akkumulerede afskrivninger	-43,5	-4,0	-47,5
Akkumulerede nedskrivninger			
Akkumulerede af- og nedskrivninger pr. 31.12.2023	-43,5	-4,0	47,5
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2023	6,8	0,0	6,8
Årets afskrivninger	-2,4	0,0	-2,4
Årets nedskrivninger			
Årets af- og nedskrivninger	-2,4	0,0	-2,4

(mio. kr.)	Udviklingsprojekter under udførelse
Primo saldo pr. 1. januar 2023	1,9
Tilgang	1,7
Nedskrivninger	
Overført til færdiggjorte udviklingsprojekter	0,0
Kostpris pr. 31.12.2023	3,6

Anm.: Der er forskel mellem årets af- og nedskrivninger i tabel 13 og 14 og årets af- og nedskrivninger i tabel 6 resultatopgørelsen, idet der ved salg sker tilbageførsel i balancen af af- og nedskrivninger for afgangsførte anlæg i året.

Tabel 14

Note 2. Materielle anlægsaktiver

(mio. kr.)	Grunde, arealer og bygninger	Infrastruktur	Produktionsanlæg og maskiner	Transportmateriel	Inventar og IT-udstyr	I alt
Kostpris	1.220,8	8,8	137,8	53,3	15,6	1.436,2
Primokorrektioner og flytning ml. bogføringskredse						
Tilgang	26,5	0,0	4,2	7,1	0,2	38,0
Afgang	-13,0	0,0	-6,3	-0,5	0,0	-19,7
Kostpris pr. 31.12.2023	1.234,3	8,8	135,7	59,8	15,8	1.454,4
Akkumulerede afskrivninger	425,4	0,0	-104,2	-44,6	-15,5	-589,6
Akkumulerede nedskrivninger	-7,2	-8,8	0,0	0,0	0,0	-16,0
Akkumulerede af- og nedskrivninger pr. 31.12.2023	-432,5	-8,8	-104,2	-44,6	-15,5	-605,6
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2023	801,8	0,0	31,5	15,3	0,3	848,9
Årets afskrivninger	-27,3	0,0	-0,7	-3,2	-0,3	-31,4
Årets nedskrivninger						
Årets af- og nedskrivninger	-27,3	0,0	-0,7	-3,2	-0,3	-31,4

(mio. kr.)	Igangværende arbejder for egen regning
Primo saldo pr. 1. januar 2023	12,5
Tilgang	36,5
Nedskrivninger	
Overført til færdiggjorte udviklingsprojekter	-26,6
Kostpris pr. 31.12.2023	22,4

Anm. Der er forskel mellem årets af- og nedskrivninger i tabel 13 og 14 og årets af- og nedskrivninger i tabel 6 resultatopgørelsen, idet der ved salg sker tilbageførsel i balancen af af- og nedskrivninger for afgangsførte anlæg i året.

Note 3

Straksafskrivninger

Naturstyrelsen har i 2023 har foretaget nedskrivning på 3,5 mio. kr., svarende af værdien på et antal bygninger, der i 2023 er besluttet nedrevet. Nedskrivningen er foretaget, da bygningerne nedrives i 2024. Beløbet er indeholdt i afskrivningerne.

Note 4

Tilgodehavende

Danmark afholder under EU's genopretningsfacilitet udgifter forbundet med EU-genopretningsplanen. Udgifter affholdes i perioden 2021-25 og refunderes af EU baseret på målopfyldelsen for de enkelte initiativer. Den sidste udbetaling forventes modtaget fra Kommissionen i 2027. Ud- og indbetalinger er som følge heraf tidsforskudte.

Naturstyrelsen har i 2023 i bfk. 34450 indtægtsført 3,1 mio. kr., svarende til de afholdte udgifter for de aktiviteter, som midlerne fra EU's genopretningsfacilitet finansierer, jf. i øvrigt akt 140 af 16. december 2021.

Nationalparkfondenes andel af det opgjorte tilgodehavende vedrørende igangværende arbejde for fremmed regning udgør 10,2 mio. kr.

Tab på debitorer

Det samlede tab på debitorer er opgjort til 0,4 mio. kr., hvilket samlet anses som mindre væsentligt i forhold til det samlede salg.

Note 5

Periodeafgrænsningsposter, aktiv

(Mio. kr.)	2023
Forudbetalte fakturaer og lign.	0,0
SLS Forudløn (reklass.)	1,2
I alt	1,2

Note 6

Hensatte forpligtelser

(Mio. kr.)	2023
Reetableringshensættelser	0,1
Engangsvederlag og resultatløshensættelser 2023	3,3
Regulering af landbrugsstøtte	6,6
Oprensning	8,2
Kystsikring, dige	0,7
Erstatning	0,7
I alt	19,6

Anm.: Tabellens fortegn afviger fra SKS, idet passiver ikke vises med negativt fortegn i balancen.

Note 7

FF4 Langfristet gæld

Differencen mellem FF4 kontoen og anlægsaktiver skyldes, at opgørelsen af likviditetsflytningen først sker efter lukningen af regnskabet, dvs. flytningen af likviditeten sker i det efterfølgende regnskabsår.

Note 8

Skyldige feriepenge

Den opgjorte feriepengeforpligtelse består af:

(Mio. kr.)	2023
Indefrossen ferie	0,0
Skyldig ferie	25,4
I alt	25,4

Anm.: Tabellens fortegn afviger fra SKS, idet passiver ikke vises med negativt fortegn i balancen.

Nationalparkfondenes andel af den opgjorte feriepengeforpligtelse udgør 1,7 mio. kr.

Note 9

Eventualforpligtelser- og aktiver

Kloakering af kolonihaver

Naturstyrelsen udlejer arealer med ca. 7.000 kolonihavelodder, hvoraf ca. 2.900 endnu ikke er kloakeret. 543 kolonihaver kloakeres i 2022 – 2023 i henhold til påbud fra Rødovre Kommune. Derudover er der varslet påbud for enkelte andre kolonihaver. Naturstyrelsen estimerer på sigt at have eventualforpligtelser for ca. 90 mio. kr. til kloakering af de resterende ca. 1.400 have-lodder.

Willestrup Gods – omlægning af vandløb

Retssag om manglende opfyldelse af aftale om naturgenopretning. Naturstyrelsen har stævnet modparten for 2,6 mio. kr. Sagsøgte har taget forbehold for at rejse modkrav under retssagen. Størrelsen af dette er ukendt. Kun hvis retssagen tabes, vil eventualforpligtelsen blive aktualiseret.

Lønstrupsagen

Foreningen for kystsikring, Lønstrup Syd-Vest, har stævnet Kystdirektoratet (nu Naturstyrelsen) med følgende tre principale og én subsidiær påstand: 1) Kystdirektoratet tilpligtes at betale sagsøger erstatning for værdiforringelse på 42,9 mio. kr. 2) Kystdirektoratet tilpligtes at betale sagsøger erstatning for omkostninger til nedrivning og bortskaffelse af ejendomme på i alt 209.465 kr. 3) Kystdirektoratet tilpligtes at betale erstatning for tabte lejeindtægter på i alt 2.068.381 kr. Kystdirektoratet har påstået frifindelse.

Sagen behandles sammen med en anden retssag med samme sagsøger, hvor der dog ikke kræves erstatning. Sagerne er ikke berammet til hovedforhandling og afventer afgørelse om en yderligere gennemførelse af syn og skøn.

Person- og tingsskade

Sagsøger ønsker, at Naturstyrelsen anerkender et ansvar for skader som følger af et dødt træ er væltet ud på en vej, mens Naturstyrelsen ikke mener at være ansvarlig. Skadelidtes krav er ikke endeligt opgjort, men foreløbigt oplyst til 250.000 kr. Sagen er afgjort i byretten til Naturstyrelsens fordel. Sagen er anket til landsretten. Sagen er berammet til hovedforhandling i oktober 2024.

Privat lodsejer

En nabo til vådområdeprojektet Tim Enge har anlagt civil retssag, hvor det bl.a. gøres gældende, at Naturstyrelsen skal tilpligtes at ekspropriere lodsejerens ejendom for 2,5 mio.kr., som følge af følgevirkninger af projektet. Sagen har tidligere været indbragt for overtaksationskommissionen, hvis afgørelse gik naboen imod. Sagen var for retten i december 2023, hvor sagen blev udskudt, og næste retsmøde er berammet til juni 2024.

Skelsag Hanstholm Camping

Forpagter af campingplads mener at have vundet hævde til et areal tilhørende Naturstyrelsen. Naturstyrelsen har fået medhold ved skelforretning og ved byretten, hvor Naturstyrelsen fik tilkendt 120.800 kr. i erstatning for fældede træer på styrelsens areal, foruden beløb til dækning af omkostningerne til skelsag og retssag. Modparten har anket byrettens dom. Sagen er ikke berammet ved landsretten endnu.

Erstatningskrav i sag om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen

Kystdirektoratet er blevet stævnet af en borger, der principielt mener, at Kystdirektoratet har truffet en ugyldig afgørelse, subsidiært at Kystdirektoratet skal betale erstatning som følge af afslaget. Borgeren har søgt om, at en bebyggelse samt en del af arealerne omkring den eksisterende bebyggelse blev undtaget fra strandbeskyttelseslinjen. Der er i sagen blevet truffet afgørelse om afslag på ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på borgerens ejendom. Borgeren har rejst et erstatningskrav mod styrelsen på 914.283 kr. Borgeren har anmodet om udsættelse for at afklare sag om retshjælpsdækning. Udsættelsen skal behandles på retsmøde d. 15. februar 2024.

Sag om skader på sænkekasse i forbindelse med stormen Malik

Hanstholm Havn har anlagt en voldgiftssag i forbindelse med, at stormen Malik i slutningen af januar måned 2022 forårsagede skade på en sænkekasse ejet af Kystdirektoratet og sammenfald af molen på Ydermole Øst på Hanstholm Havn. Kystdirektoratet har deltaget i denne sag i forhold til at få dækket de omkostninger, der vil være til udbedring af sænkekassen. En skønserklæring fra voldgiftsretten fastslår, at det er Hanstholm Havns sammenfaldne konstruktion, der er skyld i skaderne på sænkekassen. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at sætte et konkret beløb på en eventuel udgift til sagen og/eller udbedring af sænkekassen.

4.2 Indtægtsdækket virksomhed

Naturstyrelsen skal ikke regnskabsføre for indtægtsdækket virksomhed på særskilte underkonti, jf. FL21 § 23.31.01. Særlige bevillingsbestemmelse 2.7.2.

4.3 Gebyrfinansieret virksomhed

Jf. finansloven for 2023 kan Naturstyrelsen oppebære indtægter ved salg af ridetegn og lignende aktiviteter i relation til ridning. Finanslovsteknisk opfattes salg af ridetegn og lignende som et gebyr, hvilket medfører behov for særskilt dokumentation af indtægter og udgifter knyttet til aktiviteten ridning. Naturstyrelsen regnskab herfor er opgjort i nedenstående tabel 16.

Tabel 18

Oversigt over gebyrordninger med administrativt fastsat takst, kr.

	Årets resultat			
	2020	2021	2022	2023
Gebyrprovenu	-681.185	-712.402	-742.187	-724.985
Omkostninger	498.374	725.396	969.615	792.142
Resultat	-182.811	12.994	227.428	67.158

Anm.: Det samlede nettoprovenu for den fireårige periode for aktiviteten ridning er et underskud på 124.769 kr.

4.4 Tilskudsfinansieret aktiviteter

Naturstyrelsen har status af statsvirksomhed, og der skal derfor ikke regnskabsføres for tilskudsfinansieret aktiviteter, jf. Budgetvejledningens punkt. 2.7.5.

4.5 Forelagte investeringer

Tabel 22

Oversigt over igangværende anlægsprojekter [mio. kr.]

Igangværende anlægsprojekt	Senest forelagt	Byggestart	Forventet afslutning	Afholdte udgifter i alt	Afholdte udgifter, indeværende år	Godkendt totaludgift
Klima-lavbundsprojekt Sejersbæk Kog	Akt. 244 af 27. maj 2021	2021	2026	189,7	86,2	134,4
Klima-lavbundsprojekt Kvorning	Akt. 368 af 27. maj 2021	2021	2025	116,7	17,2	134,8
Oprydning Erdkehlgraven	Akt. 103 af 28. marts 2019	2019	2023	23,0	0,0	25,7
Søborg Sø	Akt. 99 af 9. maj 2018	2018	2024	94,2	3,5	92,8
Ekkodalen	Akt. 99 af 9. maj 2018	2018	2024	17,6	0,0	19,6
Naturgenopretningsprojekt ved Skindbjerglund Statsskov	Akt. 136 af 25. april 2019	2019	2025	20,5	0,4	21,0
Life Forest Fit For Future	Akt. 288 af 3. september 2020	2019	2028	25,2	10,2	98,3
Life – Højmoserestauring (Tønder)	Akt. 160 af 7. september 2015	2016	2023	41,7	3,2	41,7
Life - Landmanden som naturforvalter	Akt. 28 af 7. december 2017	2018	2026	48,6	11,4	129,8
Testcenter Østerild	Akt. 170 af 20. august 2010	2010	2023	14,0	0,0	23,0
Etablering af vildsvinehegn	Akt. 107 af 7. juni 2018	2018	2023	30,7	0,0	35,0

Anm.: Afholdte udgifter for klima-lavbundsprojekterne Sejersbæk Kog og Kvorning er angivet som bruttoudgift. Der er en forventet indtægt ved gensalg af arealer på hhv. 148 og 70 mio. kr.

4.6 IT-omkostninger

Tabel 23
IT-omkostninger

Sammensætning	2023 (mio. kr.)
Interne personaleomkostninger til it (it-drift/-vedligehold/-udvikling)	7,1
it-systemdrift	5,2
It-vedligehold	2,3
It-udviklingsomkostninger	1,3
Udgifter til it-varer til forbrug	4,7
Intern statslige køb af IT, herunder fra Statens IT	17,8
I alt	38,4

Anm:

4.7 Supplerende bilag

4.7.1 Skema 1: Nationalpark Thy

Korte fakta om nationalparken:

Nationalparkfond Thy har til ansvar at etablere og udvikle Nationalpark Thy, der dækker over et 244 km² stort område. Nationalpark Thy rummer en stor andel af Europas mest intakte klitnaturtyper. Klitnaturen er dynamisk og påvirket af hav, vind, sand og salt. I Nationalpark Thy er der et stort potentiale for at genoprette bæredygtige økosystemer, og for at genskabe forbindelse mellem isolerede bestande af truede arter. Visionen er, at den værdifulde natur styrkes og beskyttes, og samtidig kan være til gavn og glæde for lokalbefolkningen. Nationalparkfonden beskæftigede ti ansatte ultimo 2023. Hertil kommer en stor indsats fra de medvirkende organisationer i bestyrelse og råd samt ca. 275 aktive frivillige.

Uddrag fra årsberetning:

Nationalparkfond Thys tredje nationalparkplan for 2022 – 2028 trådte i kraft 1. januar 2023. Det blev herudover også året, hvor det 83,6 mio. kr. store fondsfinansierede projekt "Trædesten til naturen" blev færdiggjort og de sidste fondsmidler afregnet. De sidste dele af projektet rummede bl.a. etableringen af den tredje trædesten til nationalparkens natur i et lejet hus i fyrhaven ved Hanstholm Fyr. Her kan man nu blive klogere på især Hanstholm Vildtreservats tilblivelse, reservatets planter og dyr samt spise sin madpakke. Udstillingerne på Stenbjerg Landingsplads og Svaneholmhus er endvidere blevet fornyet som led i projektet, ligesom der er blevet indviet nye stier, der forbinder Vorupør og Stenbjerg med den omgivende natur. Projektet har siden 2017 etableret tre "trædesten til naturen", formidlingssteder, faciliteter, undervisningsforløb og materialer, der skal gøre det nemmere at tage skridtet ud på oplevelser i nationalparkens mageløse natur, især for dem, der ikke er kendte med at færdes i naturen. I august 2023 kunne Nationalpark Thy fejre 15 år siden etableringen. Det blev fejret med en række 4. og 5. klasses elever fra skoler i nærområdet, som brugte dagen på at lære nationalparkens planter og dyr bedre at kende. Nationalpark Thys hjemmeside blev kort før jul offentliggjort i et nyt og mere tidssvarende design. I 2023 har ca. 275 frivillige ydet en særdeles stor indsats i forhold til bl.a. at tage imod gæster i Nationalparkcenter Thy, på Lodbjerg Fyr og på Stenbjerg Landingsplads – og hjælpe dem til gode oplevelser med nationalparkens natur og kulturhistorie som udgangspunkt, samt til at holde øje med nogle af nationalparkens bestande af sjældne planter og bidrage til at holde øje med stierne.

I slutningen af året godkendte EU Kommissionen en støtteordning, der sikrer, at private lods ejere kan kompenseres for tab, hvis de ønsker at indgå i frivillige aftaler om naturgenopretning på deres ejendom. Nationalparkfond Thy har sammen med Kammeradvokaten stået for ansøgning og dialog med Kommissionen på vegne af Danmarks fem nationalparker. Ordningen vil kunne bidrage til, at der fremover vil kunne laves større naturprojekter på privatejede arealer. Trods det, er der dog lavet naturforbedringer på i alt ca. 60 ha privatejet jord i 2023. Nationalparkfond Thy har desuden erhvervet 24,9 ha jord ved Vangså med henblik på at styrke naturindholdet, hvorefter det overdrages til Naturstyrelsen. En essentiel del af nationalparkfondens arbejde for naturen er, at det sker på et vidensbaseret grundlag. Derfor er der igen i 2023 blevet fortaget en række artsregistreringer. En basisregistrering af karplanter (2019 – 2021) samt registrering af mosser (2022) i Nationalpark Thy er blevet afrapporteret, og der er foretaget en registrering af laver i nationalparken, samt gennemført en basisregistrering af karplanter, mosser, laver og svampe forud for Naturstyrelsens skovbiodiversitetsprojekt SUPERB. Herudover er der gennemført forundersøgelser af mulighederne for at genskabe naturlig hydrologi m.v. omkring Lortpøt og Tvorup Hul. I samarbejde med Thy Erhvervsforum er der arbejdet med at etablere erhvervspartnerkaber, der kan bidrage til at skabe bedre natur i tilknytning til deres arbejde med ESG.

Resultatopgørelse

	(kr.)
Indtægter	
Finanslovsbevilling	9.600.000
Konsulentbesparelser	-100.000
Bevilling i alt	9.500.000
Øvrige indtægter	
NPT Nationalparkcenter Thy	488.510
NPT Lodbjerg Fyr	540.705
NPT Lodbjerg Fyr – Kaffestue	705.704
NPT Stenbjerg Landingsplads	77.220
NPT Svaneholmhus	27
NPT Toilet Langemole	67.187
NPT Team og Kompetenceudvikling	7.500
NPT Min Natur – hydrologi	40.000
NPT Min Natur – sammenhæng	242.445
NPT Strategi for udvikling	50.000
Øvrige indtægter i alt	2.219.298
Indtægter på eksternt finansierede projekter	
TTN - Formidling & friluftsliv	1.993.387
NPT Lodbjerg Fyr - Forplads (ekstern medf.)	-5.454
Indtægter på eksternt finansierede projekter i alt	1.987.933
Indtægter i alt	13.707.231
Udgifter	
Udviklings- og driftsopgaver	
Nationalparkplan & beretning	56.205
Bestyrelse, råd og udvalg	459.961
Administration, budget og bevilling	1.445.194
NPT Informationsvirksomhed	351.202
NPT Nationalparkcenter Thy	1.341.409
NPT Friluftsfaciliteter	41.526
NPT Naturlig hydrologi	50.337
NPT Vidensgrundlag for adaptiv naturforvaltning	706.466
NPT Et stærkt brand, inkl. formidling	3.286
NPT Netværk af frivillige	1.162.970
NPT Koordinationsforum for erhvervsudvikling	2.227
NPT Nationalpark Thy produkter	11.797
NPT Forskning og brobygning	24.987
NPT Kulturhistorisk atlas	810
TTN - Revision (LØN)	30.000
NPT Naturmøde Hirtshals	119.592
NPT Lodbjerg Fyr	653.366
NPT Lodbjerg Fyr – Kaffestue	422.641

NPT Stenbjerg Landingsplads	156.175
NPT Svaneholmhus	58.147
NPT Toilet Langemole	-5.357
NPT- Nationalparken i skolen	68.933
NPT Færdiggørelse Formidling & friluftsliv (LØN)	459.549
NPT Færdiggørelse Projektledelse TTN (LØN)	6.275
NPT Forundersøgelse Tvorup Vestersø	254.287
NPT Min Natur – hydrologi	238.407
NPT Statsstøttegodkendelse i EU	105.497
NPT Min Natur – sammenhæng	393.422
NPT Opkøb af jord	291.318
NPT Biodiversitet i skove	20.735
NPT "LIFE-Duneamics"	86.069
NPT Fælles indkøb til videresalg	84.857
NPT Hanstholm Fyr	114.829
NPT Samarbejde med uddannelsesinstitutioner	39.579
NPT Studenterpulje	14.555
NPT Formidlingspartnere	26.821
NPT Strategi for udvikling	111.180
NPT Viden om færdsel og forstyrrelser	77.978
NPT Hjemmeside	163.205
NPT Presse, PR og Kommunikation	413.620
NPT Monitering af fugle – DOF	20.598
NPT - Offentlige foredrag m.v.	23.279
NPT App	3.644
NPT Naturens Besøgsvenner	30.611
NPT Ekstrabevilling 2023 - Naturlig vandbalance	101.727
NPT Ekstrabevilling 2023 – Gruppe shelter	405
NPT - Kurser - Naturvejledning og formidling	35.762
Lønudgifter ej fordelt december 2023	386.102
Udviklings- og driftsopgaver i alt	10.666.185
Eksternt finansierede projekter	
TTN - Formidling & friluftsliv	3.282.439
NPT Lodbjerg Fyr - Forplads (ekstern medf.)	1.618
Eksternt finansierede projekter	3.284.057
Udgifter i alt	13.950.242
Årets resultat	-243.011

Eventuelle anmærkninger:

Indtægter på eksternt finansierede projekter, Lodbjerg Fyr: Refusionsprocenten er ændret af tekniske årsager, da en af partnerne i projektet afholder egne udgifter. Dermed var der indtægtsført for meget i 2022, som nu er justeret. Der har været tekniske udfordringer i integrationen mellem tidsregistrering og ledelsesinformationssystemerne. Det har medført at fordeling af funktionærkostninger i december 2023 udestår, og de er dermed ikke indeholdt i indtægtsføringen af projekter med ekstern finansiering. De vil blive medtaget i næste kvartals indtægtsføring. De afsluttede projekter 2023 berøres ikke heraf. Der er foretaget køb af jordstykke på 250.000 kr. Dette er desuden noteret som et anlægsaktiv. Jf. Lov om nationalparker § 14 kan nationalparkfonden købe, forvalte og sælge fast ejendom, herunder erhverve landbrugspligtige arealer. Jf. lovens § 15 overdrages arealet til miljøministeren til videre drift, når fonden har gennemført et naturforvaltningsprojekt på arealet. I forbindelse hermed indgås en aftale om driften i overensstemmelse med nationalparkplanen.

Opsparing	(Kr.)	
Primo saldo 2023	8.046.608	
Årets resultat	-243.011	
Saldo pr. 31.12.2023	7.803.598	

Eventuelle anmærkninger: Opsparingen er reserveret til bl.a. gennemførelse af naturgenopretningsprojekter, herunder også forundersøgelser, til etablering af gruppeshelters i samarbejde med EUC Nordvest og Naturstyrelsen, samt nye formidlingstiltag i udstillingen ved Hanstholm Fyr og i Nationalparkcenter Thy m.v.

Deposita	(Kr.)	
Stenbjerg Landingsplads – Nøgle	200	

Hensættelser	Kr.	
Skyldigt overarbejde og seniorbonus	-29.720	
Skyldige feriepenge	-385.238	
Hensættelser i alt	-414.958	

Igangværende arbejde for fremmed regning (tilgodehavender og gæld)	(Kr.)	
NPT Lodbjerg Fyr - Forplads (ekstern medf.)	164.326	
Tilgodehavender i alt	164.326	
Gæld i alt	0	
Tilgodehavender i alt	164.326	

Øvrige balanceposter	(Kr.)	
Andre tilgodehavender		
Sparekassen Thy	30.378	
Donationer Danske Bank	744	
Periodeafgrænsningsposter	20.606	
Andre tilgodehavender i alt	51.728	
Skyldige omkostninger		
Skyldige omkostninger (AUB, AES, AFU bidrag mv 4. kv.)	-10.312	
Skyldige omkostninger i alt	-10.312	
Øvrige balanceposter i alt	41.416	

Note om eventualforpligtelser:

Nationalparkfond Thy har pr. 31. december 2023 ingen eventualforpligtelser.

Note om anlægsaktiver:

Nationalparkfond Thy har pr. 31. december 2023 følgende anlægsaktiver:

Svaneholmhus, Aggervej 35, 7770 Vestervig, der blev opført i 2012 for ca. 3,5 mio. kr.

Toiletbygning ved Lange Mole, Lange Molevej 5, 7770 Vestervig, der blev opført i 2020 for ca. 0,5 mio. kr.

Nationalparkcenter Thy, Vesterhavsgade 168, 7700 Thisted, der blev opført i 2020-21 for ca. 32,3 mio. kr.

Areal på 24,79 ha erhvervet fra ejendommen Hvidbakken 18, Vangså for 0,25 mio. kr.

4.7.2 Skema 2: Nationalpark Mols Bjerge

Korte fakta om nationalparken:

Nationalpark Mols Bjerge drives af en fond oprettet af miljøministeren. Fonden er et uafhængigt organ inden for den statslige forvaltning. Formålet med fonden er at udvikle nationalparken inden for de rammer, som er fastsat i lov og bekendtgørelse om Nationalpark Mols Bjerge. Nationalparken dækker et område på 180 km², og indeholder udover betydelige lysåbne hede-, overdrevslandskaber i Mols Bjerge, også kystlandskaber, store skov- og landbrugsarealer samt landsbyer og en købstad. Nationalpark Mols Bjerges særkende er det særprægede istidslandskab, hvor mennesket har levet i årtusinder. Hertil kommer en så varieret natur, at området byder på en stor del af de danske naturtyper og desuden noget af Danmarks mest sjældne natur, f.eks. i Mols Bjerge. Nationalparkfonden beskæftigede ultimo 2023 otte ansatte. Hertil kommer en stor indsats fra de medvirkende organisationer i bestyrelse og råd, samt ca. 77 aktive frivillige.

Vi kigger tilbage på endnu et spændende og travlt år i Nationalpark Mols Bjerge fyldt med aktiviteter, projekter og initiativer, som sekretariatet har skabt i samarbejde med lokale kræfter. Det er vores engagerede frivillige, der skaber stærke fællesskaber, det er i et godt samarbejde med kompetente og inspirerende offentlige og private samarbejdspartnere, et stærkt og lokalt forankret råd og en topmotiveret bestyrelse.

Én af årets helt store milepæle var vedtagelsen af den nye nationalparkplan for 2024 – 2030, der sætter ramme og retning for de kommende seks års udvikling og aktiviteter i nationalparken. Det er blevet en ambitiøs og visionær nationalparkplan, som bestyrelsen glæder sig til at udmønte i samarbejde med alle dem, der gerne vil være med.

2023 blev endvidere året, hvor Langbjerg, et nyt, offentligt naturområde ved Agri, blev indviet med plads til både græssende dyr og hensyn til friluftslivet og de lokales ønsker. Områdets endelige indretning er et resultat af en stor borgerinddragende proces med workshops og en række vandringer i området.

På kulturområdet har vi i det forgangne år bl.a. skabt en fotoudstilling, "Insekt – se det store i de små", der kunne opleves i efteråret på Maltfabrikken og nu skal videre til andre museer og kulturinstitutioner.

2023 var også året, hvor vi lancerede Albert-serien, der formidler nationalparkens forunderlige dyreverden med markfirben, mariehøneedderkopper og andet kryb og kravl.

Mols Bjerge-Stien, der er internationalt certificeret som Leading Quality Trail - Best of Europe, blev i 2023 recertificeret og også udvidet med den senest tilkomne etape, Gåsehage-etapen. Nu består Mols Bjerge-Stien af 82 km kvalitetsvandresti fordelt på fire dagsetaper.

En anden af årets store milepæle var Syddjurs Kommunes vedtagelse af en lokalplan for området ved Kalø Slotsruin, hvor bestyrelsen ønsker at etablere det kommende Besøgscenter Nationalpark Mols Bjerge. Vi glæder os i bestyrelsen til at fortsætte arbejdet med realisering af det ambitiøse formidlingsprojekt.

Resultatopgørelse

	(kr.)
Indtægter	
Finanslovsbevilling	9.600.000
Konsulentbesparelser	-100.000
Bevilling i alt	9.500.000

Øvrige indtægter		
Natur		3.500
Kultur		27.883
Friluftsliv		16.430
Erhverv		580
Formidling		185.005
Frivillige		26.625
Salg af anlæg (Polaris Ranger)		70.000
Øvrige indtægter i alt		330.023
Indtægter på eksternt finansierede projekter		
Natur		412.549
Kultur		110.000
Friluftsliv		90.000
Formidling		157.434
Indtægter på eksternt finansierede projekter i alt		769.983
Indtægter i alt		10.600.006
Udgifter		
Udviklings- og driftsopgaver		
Nationalparkplan & beretning		357.391
Bestyrelse, råd og udvalg		899.550
Administration, budget og bevilling		1.608.666
Natur		1.013.955
Geologi og landskab		147.781
Kultur		816.467
Friluftsliv		546.770
Erhverv og lokalsamfund		595.364
Formidling		1.526.175
Frivillige		209.808
Skoletjeneste		33.955
Besøgscenter		107.882
Udgifter til anlæg (ATV traktor)		182.156
Udviklings- og driftsopgaver i alt		8.045.920
Eksternt finansierede projekter		
Natur		506.180
Kultur		111.764
Friluftsliv		4.216
Eksternt finansierede projekter		622.160
Udgifter i alt		8.668.080
Årets resultat		1.931.926

Eventuelle anmærkninger: Der har været tekniske udfordringer i integrationen mellem tidsregistrering og ledelsesinformationssystemerne. Det har medført at fordeling af funktionæromkostninger i december 2023 udestår, og de er dermed ikke indeholdt i indtægtsføringen af projekter med ekstern finansiering. De vil blive medtaget i næste kvartals indtægtsføring. De afsluttede projekter 2023 berøres ikke heraf.

Opsparing	Kr.	
Primo saldo 2023	8.400.053	
Årets resultat	1.931.926	
Saldo pr. 31.12.2023	10.331.979	

Eventuelle anmærkninger:

Deposita	Kr.	
Depositum Strandhuset	13.500	
Deposita i alt	13.500	

Hensættelser	Kr.	
Hensættelser til afgivne tilsagn, endnu ikke udbetalte	-733.868	
Skyldigt overarbejde	-44.258	
Skyldige feriepenge	-306.798	
Hensættelser i alt	-1.084.924	

Igangværende arbejde for fremmed regning (tilgodehavender og gæld)	Kr.	
Tilgodehavender i alt	0	
Gæld, Vores Vilde Natur	-3.062	
Gæld i alt	-3.062	
Igangværende arbejde for fremmed regning i alt	-3.062	

Øvrige balanceposter	Kr.	
Andre tilgodehavender		
Tilgodehavende, Den Danske Naturfond	271.339	
Periodeafgrænsningsposter	12.223	
Donationer Danske Bank	138	
Andre tilgodehavender i alt	283.700	
Skyldige omkostninger		
Skyldig forpagtning	51.168	
Skyldig AUB, AES, AFU mv. 4. kvartal 2023	10.312	
Skyldige omkostninger i alt	61.480	
Øvrige balanceposter i alt	283.562	

Note om eventualforpligtelser:

Ingen.

Note om anlægsaktiver:

Nationalparkfond Mols Bjerge har pr. 31. december 2023 følgende anlægsaktiver:

To EI-kørestole anskaffet i 2021 med en anskaffelsesværdi på kr. 207.576, en ATV traktor anskaffet i 2023 med en anskaffelsesværdi på kr. 182.156, en firmabil anskaffet i 2018 med en anskaffelsesværdi på kr. 229.000 samt en trailer anskaffet i 2018 med en anskaffelsesværdi på kr. 44.449.

4.7.3 Skema 3: Nationalpark Vadehavet

Korte fakta om nationalparken

Vadehavet er et af verdens mest værdifulde tidevandsområder. Tidevandets rytme skaber grobund for et unikt økosystem, og området er rasteplass for mange vandfugle og yngleplads for den spættede sæl. Nationalpark Vadehavet er Danmarks markant største og eneste internationale nationalpark. En stor del af nationalparken er UNESCO Verdensarv, som vi deler med Tyskland og Holland.

Uddrag fra årsberetning:

I 2023 har der i Nationalpark Vadehavet været gang i henved 60 store og små projekter. Det er mange for et lille sekretariat, som da også kommer ud med en samlet aktivitet på knap 19 mio. kr., hvoraf finanslovsbevillingen udgjorde 9,5 mio. kr. Dette skyldes især projektet Velkommen til Nationalpark Vadehavet, der skal etablere formidling ude i landskabet og på eksisterende formidlingsinstitutioner. Projektet tog fart i årets sidste måneder og afsluttes primo 2024. Et flot formidlingsprojekt, som har involveret vadehavskommuner, Naturstyrelsen, landmænd og lodsejere, lokale beboere, foreninger, museer og naturcentre m.fl. En flot bevilling på 14,7 mio. kr. fra Nordea-fonden suppleret med midler fra kommuner og andre fonde samt ikke mindst Nationalpark Vadehavet gjorde det muligt. Fugleskjul, infosteder, madpakkehuse og vores spændende 'porte' kan ses ude i virkeligheden eller på www.nationalparkvadehavet.dk, som vi i øvrigt har arbejdet på hele året for at få opdateret og gjort meget mere oplevelsesorienteret end tidligere.

En anden væsentlig del er naturligvis finanslovsbevillingen, hvor Nationalparkfond Vadehavet i 2023 ekstraordinært fik bevilget yderligere 1 mio. kr., som bestyrelsen har besluttet at anvende på at udvikle nye, spændende indsatser i nationalparken.

På det vadehavs-kulturelle område, har vi arbejdet med internationale naturkunstnere i Kunst, Kultur og Kobbersnepper, der i skrivende stund udstiller på Mall Gallery i London.

Vi har d. 1. oktober iværksat det nye store Interreg-projekt VaBene, som Nationalpark Vadehavet står i spidsen for, og hvor vi bl.a. skal have turisterne ud og gøre noget godt for naturen.

Naturen er blevet beriget med Rømø's nye, menneskeskabte naturperle, Juvre Engsø, og vi har arbejdet videre med redeflåder til sortternen samt forbedrede muligheder for ynglefuglene, herunder prædatorregulering udført af over 50 frivillige i samarbejde med vores prædationskonsulent. Vi har tillige arbejdet med flere græsningsprojekter og ikke mindst Nofence, hvor køerne går på marker uden hegn og i stedet er styret af elektroniske signaler.

Nationalparkfond Vadehavet har desuden fået ny formand den 1. juni 2023 og en stor del af såvel bestyrelse og råd er nye, hvorfor der har været fokus på on-boarding, samtidig med at planperiode 2019 – 2024 er evalueret.

Resultatopgørelse

	(kr.)
Indtægter	
Finanslovsbevilling	9.600.000
Konsulentbesparelser	100.000
Bevilling i alt	9.500.000
Øvrige indtægter	
Administration, budget og bevilling	
Fokuseret indsats - BlackTern Beer	3.000
Nationalparksb - salg af brugte dele	40.000
Partnerprogram - salg af NP Flag og bøger	17.268
Øvrige indtægter i alt	60.268
Indtægter på eksternt finansierede projekter	
Interreg 5B Prowad LINK	169.462
Prædationsprojekt	130.972
LIFE Watten Sea Birds	38.128
Kunst, kultur og kobbersnepper	233.373
FLAG Kammerslusen	50.362
LAG Mobilt infosted	66.328
InterReg 6a VaBene	117.945
Sortterne	64.676
Vadehavsrevy	-38.880
NORDEA Velkommen til Nationalpark Vadehavet	7.053.034
Indtægter på eksternt finansierede projekter i alt	7.885.400
Indtægter i alt	17.445.668
Udgifter	
Udviklings- og driftsopgaver	
Nationalparkplan & beretning	117.603
Bestyrelse, råd og udvalg	555.876
Administration, budget og bevilling	1.385.286
Ledelse	49.326
Kompetenceudvikling	147.494
Fællesmøder	146.009
Ynglefugle på Esbjerg Havn	20.097
Projektudvikling Natur	172.865
Bred indsats - Oversigt over værdifuld og sårbar natur	165.482
Bred indsats - Græsning	111.666
Bred indsats - Klæggrave	48.973
Bred indsats - Vandløb	94.581
Bred indsats - Mandø - natur, kultur og oplevelser	29.778
Juvre Engsø	30.193
Fokuseret indsats - Særlig natur	76.411

No Fence	48.181
KLIMAGÅRDEN - Baseline Ribemarsken	2.258
MARSKGÅRDEN - Natur og landbrug i Marsken	21.503
Fokuseret indsats - Ynglefugle	154.802
Fokuseret indsats - Regulering af invasive arter	2.053
Fokuseret indsats - Marint affald og andre initiativer	273
Kultur og kulturhistorie - generelt	47.348
Bygningsarven	22.332
Kunst	129.059
Friluftsliv - generelt	1.540
Maritimt friluftsliv	40.061
Sundhedsinitiativer	239.634
Undervisning, forskning, natur- og kulturformidling	240.424
Tønderfestival	90.836
Nationalparkdag	5.440
Samarbejde med Danmarks Nationalparker	168.277
Vadehavets Formidlerforum	19.855
Mitvadehav.dk	369.225
Nationalparkens Forskningsudvalg	96.309
Nationalparkskib	171.454
Mobil udstilling	24.211
Hjemmeside, Facebook, Instagram og nyhedsmail	201.066
Arrangementer og foredrag	67.771
Nationalparkmagasin	284.065
Lokalsamfund, erhverv og turisme - generelt	116.104
Partnerprogram	468.081
Nationalparkprodukter	57.450
Støtte til lokale projekter	24.044
Bæredygtig Turismeudvikling	120.396
Lejrskoler	13.930
Trilateralt vadehavssamarbejde og verdensarv	236.359
Deltagelse i trilaterale fora	78.942
Trilateral uddannelse, formidling og forskning	26.270
Verdensarven	172.135
Evaluering af hele nationalparkens udvikling	180.852
Projektudvikling akvatisk	112.525
KLIMAGÅRDEN - Naturvenlig landbrugsdrift	411
WildDrone	28.327
Beskyttelse af ynglefugle	411
Uforudsete opgaver indsats 1	19.549
Uforudsete opgaver Indsats 4	17.243
Uforudsete opgaver Indsats 5	197.559
Uforudsete opgaver Indsats 6	616
Nationalparkdag tilskud delregnskab 229	45.000
Støtte til lokale projekter tilskud delregnskab 229	63.554
Udviklings- og driftsopgaver i alt	7.579.375
Eksternt finansierede projekter	
Interreg 5B Prowad LINK	42.844

Prædationsprojekt	390.268
LIFE Watten Sea Birds	56.954
Kunst, kultur og kobbersnepper	387.310
FLAG Kammerslusen	40.473
LAG Mobilt infosted	50.050
InterReg-Vabene	215.671
Sortterne	76.924
LIFE-Kongeå	29.494
NORDEA Velkommen til Nationalpark Vadehavet	9.633.570
Eksternt finansierede projekter	10.923.258
Ikke fordelte løndele - feriepenge mv	625.881
Udgifter i alt	19.128.514
Årets resultat	-1.682.846

Eventuelle anmærkninger: Der har været tekniske udfordringer i integrationen mellem tidsregistrering og ledelsesinformationssystemerne. Det har medført at fordeling af funktionæromkostninger i december 2023 udestår, og de er dermed ikke indeholdt i indtægtsføringen af projekter med ekstern finansiering. De vil blive medtaget i næste kvartals indtægtsføring. De afsluttede projekter 2023 berøres ikke heraf.

Opsparing	Kr.
Primo saldo 2023	6.413.274
Årets resultat	-1.682.846
Saldo pr. 31.12.2023	4.730.428

Eventuelle anmærkninger:

Deposita	Kr.
ingen	

Hensættelser	Kr.
PhD AU - Sælturisme % Codes of conduct	-100.000
Støtte til lokale projekter – tilskudspulje	-7.500
Skyldige feriepenge	-412.764
Skyldigt overarbejde	-72.761
Hensættelser i alt	-593.025

Igangværende arbejde for fremmed regning (tilgodehavender og gæld)	Kr.
Tilgodehavender	
Prædationsprojekt	165.000
LIFE Watten Sea Birds	8.727
LAG Mobilt infosted	113.258
InterReg 6a VaBene	117.945
WWF Sortterne	77.890
NORDEA Velkommen til Nationalpark Vadehavet	5.927.416
Tilgodehavender i alt	6.410.236
Gæld i alt	0
Igangværende arbejde for fremmed regning i alt	6.410.236

Øvrige balanceposter	Kr.	
Andre tilgodehavender		
Andre tilgodehavender	5.723	
Periodeafgrænsningsposter	3.563	
Andre tilgodehavender i alt	9.286	
Skyldige omkostninger	-14.278	
Andre tilgodehavender i alt	-4.992	

Note om eventualforpligtelser:

Ingen.

Note om anlægsaktiver:

Nationalparkfond Vadehavet har pr. 31. december 2023 følgende anlægsaktiver:

Anskaffet 2022 Mobilt infosted — udstillingsvogn 85.590 kr. Nationalpark Vadehavets skib blev, som tidligere meddelt, færdigt i 2016. Byggeriet påbegyndtes i 2014. Den endelige anskaffelsessum blev 3.845.747 kr.

4.7.4 Skema 4: Nationalpark Skjoldungernes Land

Korte fakta om nationalparken:

Nationalpark Skjoldungernes Land blev indviet i marts 2015 og er et 170 km² stort sammenhængende landskab omkring og sydvest for Roskilde Fjord. Nationalparken rummer store karakteristiske østdanske løvskove i sit kuperede istids- og morænelandskab, frodig agerjord, samt meget store fredede herregårdsanlæg og -landskaber. Hertil kommer middelalderbyen Roskilde, med verdensarven Roskilde Domkirke. Ca. 1/3 af nationalparken udgøres af fjorden, der med sine lavvandede arealer og ubeboede øer og holme er en yderst vigtig fuglelokalitet. Visionen for nationalparken er at være kendt for nyskabende og bæredygtige løsninger inden for natur, landskab, kulturhistorie, friluftsliv, formidling, undervisning, forskning, erhverv og turisme – og på tværs af disse temaer. Nationalparkfonden beskæftigede ultimo 2023 10 ansatte. Hertil kommer en stor indsats fra de medvirkende organisationer i bestyrelse og råd samt frivillige.

Uddrag fra årsberetning:

I 2023 blev der forberedt og arbejdet med flere større projekter bl.a. om at bevare og fremme biodiversiteten og landskabsværdier på Bognæs, udlægge urørt skov og genoptage helårsgræsning i Lerbjergskoven, genoprette stenrev og muslingebanker i Roskilde Fjord samt udplante ålegræs med frivillige.

I 2023 landede en meteorsten midt i Lejre. Stenen er et kunstværk af Mikkel Carl, hvis skitse blev udpeget blandt tre forslag i 2020. Arbejdet med at udvikle Selsø Slot som en bæredygtig kulturinstitution i nationalparken går den rigtige vej. I 2023 fejrede Herregårdsmuseet 50-års jubilæum og Nationalparken opensede den helt tilgroede voldgrav så vandspejlet blev genskabt. Det lykkedes museet at rejse 5,2 mio. kr. til restaurering af de gamle vinduer. Projekt Kildernes By – Roskilde er forankret yderligere i sekretariatet, og der arbejdes målrettet sammen med Roskilde Rotary Klub på at rejse midler til projektet.

I 2023 har Nationalparken øget indsatsen for at understøtte friluftslivet i nationalparkens skove og stisystemer. Året endte med en bevilling fra Nordea-fonden på 9 mio. kr. til at gennemføre større infrastruktur-projekter til gavn for friluftslivet i de kommende år. Der er også lavet forberedelser til og anlagt ny infrastruktur til friluftslivet i Lerbjerg Skov, der skal imødekomme de stigende besøgstal, som Den Danske Naturfonds ejerskab har medført. Sideløbende med indsatsen på land har nationalparken igangsat nye tursøjladsmuligheder fra alle dele af Roskilde Fjord og styrket de blå friluftsfaciliteter.

I 2023 har nationalparkens medier fået en overhaling. Nationalparken har fået ny hjemmeside. App og webkort er blevet opdateret og oversat til engelsk. Nationalparken er synlig via pressearbejde og stor aktivitet på de sociale medier. Inden for undervisningsområdet har nationalparken haft 200 skoleklasser på Bliv Skjoldunge-ekspeditioner, udskolingsklasser er sejlet ud på fjorden med Bliv Fjordforsker – og masser af daginstitutionsbørn har haft glæde af Leg og lærhæfter udviklet af nationalparken og Boserupgaard Naturcenter.

Det landsdækkende udeskoleprojekt Skoven i Skolen, som har sekretariat i Nationalparken, gik i luften med en ny hjemmeside i foråret. Hjemmesiden er blevet evalueret og taget godt imod af lærere og elever over hele landet.

Nationalparken arbejder for at fastholde og styrke den lokale opbakning og det lokale engagement, bl.a. gennem afholdelse af og deltagelse i lokale arrangementer.

Nationalparkfonden samarbejder med Visit Fjordlandet om at udvikle en bæredygtig turisme samt markedsføringen af Nationalparken. I 2023 har nationalparkfonden forberedt et nyt partnerskabsprogram, der forventes godkendt af bestyrelsen i 2024.

Nationalparkfonden fik ny bestyrelse 1. april og har nedsat et nyt nationalparkråd.
Nationalparkfonden udarbejdede og vedtog en ny 6-årig plan for nationalparkens arbejde i perioden 2024-2029.

Resultatopgørelse

	(kr.)
Indtægter	
Finanslovsbevilling	9.600.000
Konsulentbesparelser	100.000
Bevilling i alt	9.500.000
Øvrige indtægter	
NPS Forsøg med naturpleje	17.750
NPS Fysisk kulturarvsprojekter	29.355
NPS Naturfagsindsats Frederikssund Kommune	68.539
NPS Trykt informationsmateriale	4.800
NPS Arrangementer og formidlingstiltag	63.211
NPS Skibby Aktive	152.531
NPS Bliv Skjoldungeekspeditioner	498.300
NPS Turismestrategi og -identitet	51.505
NPS Istidsruten	56.090
NPS SIS drift	131.255
NPS Roskilde - kildernes by	39.539
Øvrige indtægter i alt	1.112.875
Indtægter på eksternt finansierede projekter	
NPS Kultur- og kunststrategi	596.938
NPS Inden for 10 minutter	65.800
NPS Fjordland - Projektledelse	8.832
NPS SIS Omlægning og udvikling	692.667
NPS SIS Grønne Undervisningsmaterialer	1.027.553
NPS SIS Fler' naturbørn Mer' natur	2.619
NPS Bedre adgang og mobilitet på cykel i NPS	72.339
NPS Affaldsfri Fjord 2022	3.147
NPS Blå Klasseværelser ved Slusehuset	1.118.148
NPS Sagnenes trædesten - Skjoldungestien	73.962
NPS Affaldsfri Fjord 2023	241.161
NPS Shelterplads ved Østby Jollehavn	168.662
NPS Shelterplads ved Kisserup	80.000
NPS Nat i naturen	67.743
NPS Bliv Fjordforsker - Friluftsrådet	39.968
NPS Perspektiv for besøgscenter	500.000
NPS Skovenes trædesten	44.625
Indtægter på eksternt finansierede projekter i alt	4.804.164
Indtægter i alt	15.417.039
Udgifter	
Udviklings- og driftsopgaver	
AER /AES-bidrag	45.347
Betaling til SAM	83.660

Nationalparkplan & beretning	338.886
Bestyrelse, råd og udvalg	226.398
Administration, budget og bevilling	1.343.068
NPS Kommunikation, formidling og PR	255.920
NPS Udvikling og samarbejde	1.055.139
NPS Supplerende registreringer og naturovervågning	46.656
NPS Beskyttelse af skovenes naturperler	27.400
NPS Informere om tilskud til naturpleje	43.327
NPS Fremme pleje af værdifulde naturområder	492.872
NPS Genopretning af stenrev	543.299
NPS Informere om adgangsreglerne på fjorden	4.493
NPS Undersøge tilbagegang for ynglefuglene v.fjord	45.108
NPS Forvaltningsplaner for udvalgte arter	33.757
NPS Større naturgenopretningsprojekter	127.347
NPS Mindre naturgenopretningsprojekter	482.081
NPS Trædesten og spredningskorridorer	59.883
NPS Landskabsprojekter	4.249
NPS Selsø som destination	398.838
NPS Strategi for fysisk kulturarv	250
NPS Fysisk kulturarvsprojekter	257.184
NPS Mands Minde	31.650
NPS Naturfagsindsats Frederikssund Kommune	168.541
NPS Konfliktforebyggelse	5.424
NPS Eksisterende stier og ruter	194.063
NPS Nye stier og ruter	5.356
NPS Grejbanker	38.374
NPS Trykt informationsmateriale	51.016
NPS Digitale medier	303.322
NPS Samarbejdsforum og formidlerkorps	31.783
NPS Arrangementer og formidlingstiltag	276.278
NPS Naturvejledning og -formidling	405.389
NPS Fysiske formidlingselementer	35.663
NPS Vinduer, porte og knudepunkter	304.336
NPS Undervisningsmaterialer og -tilbud	9.944
NPS Skibby Aktive	137.404
NPS Nationalparklogoet	38.645
NPS Turismestrategi og -identitet	99.299
NPS Turismepakker og -produkter	39.839
NPS POP-UP-beds	640
NPS Rutesejlads på Fjorden	27.857
NPS Tjenestebil Mitsubishi L200	35.506
NPS Istidsruten - Skoletjeneste og lejrskole	2.260
NPS - SIS drift	76.484
NPS Læring i naturen: Kurser for lærere/pædagoger	19.435
NPS Lerbjergskoven	240.598
Løn (brug 899909 som Dummy-opgave)	109.593
NPS Kunst i Nationalparken	120.256
NPS – Roskilde –Kildernes BY	73.629
NPS Forsøg med naturpleje	26.046
NPS Bliv Skjoldungeekspeditioner	198.786
NPS Turbåden Skarven	97.380
NPS Folkeuniversitet Skjoldungernes Land	9.040
Udviklings- og driftsopgaver i alt	9.128.998

Eksternt finansierede projekter		
NPS Kultur- og kunststrategi	857.731	
NPS Fjordland – Mennesker	3.706	
NPS Fjordland – Steder	904	
NPS Bliv Skjoldunge	587.940	
NPS Naturværdier Ledreborg Gods	1.808	
NPS – Affaldsfri Fjord 2021	-70.000	
NPS SIS Omlægning og udvikling	708.638	
NPS SIS Grønne Undervisningsmaterialer	1.027.553	
NPS FLER´ NATURBØRN – MER´ NATUR	2.712	
NPS Forberede storskala naturprojekt	115.311	
NPS Bedre adgang og mobilitet på cykel i NPS	255.662	
NPS Blå klasseværelser ved Slusehuset	912.698	
NPS Affaldsfri Fjord 2023	277.532	
NPS Indenfor 10 minutter	70.000	
NPS Shelterplads ved Kisserup	104.520	
NPS Shelterplads ved Østby Jollehavn	169.322	
NPS Nat i naturen	69.160	
NPS Bliv Fjordforsker - Friluftsrådet	39.995	
NPS Prospekt for besøgscenter	508.750	
NPS Sagnetenes Trædesten - Skjoldungestien	91.075	
NPS Trædesten i Nationalparken - Lønudgifter etape 1	30.396	
NPS Skovenes trædesten	51.000	
NPS Ecological Restoration in Boserup Skov	6.556	
Eksternt finansierede projekter	5.822.969	
Korrektion for lønfordeling	-1.275	
Driftsudgifter i alt	14.950.692	
Udgifter til anlæg:		
Køb af andel i båden 'Kutlingen', der straks afskrives	200.000	
Samlede udgifter	15.150.692	
Årets resultat	266.347	

Eventuelle anmærkninger: Der har været tekniske udfordringer i integrationen mellem tidsregistrering og ledelsesinformationssystemerne. Det har medført at fordeling af funktionæromkostninger i december 2023 udestår, og de er dermed ikke indeholdt i indtægtsføringen af projekter med ekstern finansiering. De vil blive medtaget i næste kvartals indtægtsføring. De afsluttede projekter 2023 berøres ikke heraf.

Opsparing	Kr.	
Primo saldo 2023	760.873	
Årets resultat	266.347	
Saldo pr. 31.12.2023	1.027.220	

Eventuelle anmærkninger:

Deposita	Kr.	
Depositum, huslejemål Nationalparkens domicil	94.459	
Andel havneplads til turbåden Skarven	140.000	
Deposita i alt	234.459	

Hensættelser	Kr.	
Forvaltningsplaner for udvalgte arter	-70.920	
Skyldige feriepenge	-435.716	
Skyldigt overarbejde	-25.359	

Hensættelser i alt	-531.995	
---------------------------	-----------------	--

Igangværende arbejde for fremmed regning (tilgodehavender og gæld)	Kr.	
Tilgodehavender		
NPS SIS Fler' naturbørn Mer' natur	5.780	
NPS Bliv Fjordforsker - Friluftsrådet	39.968	
NPS Skovenes trædesten	44.625	
NPS Inden for 10 minutter	77.987	
NPS Bedre adgang og mobilitet på cykel i NPS	141.460	
NPS Shelterplads ved Østby Jollehavn	168.662	
NPS SIS Grønne Undervisningsmaterialer	236.453	
NPS Kultur- og kunststrategi	238.399	
NPS Affaldsfri Fjord 2023	241.161	
NPS Prospekt for besøgscenter	500.000	
NPS Forberede storskala naturprojekt	800.000	
NPS SIS Omlægning og udvikling	1.160.262	
Tilgodehavender i alt	3.654.757	
Gæld		
NPS Sagnenes trædesten - Skjoldungestien	-267.302	
NPS Istidsruten - Landmarks og lokationer	-90.722	
NPS Roskilde - kildernes by	-46.987	
NPS Nat i naturen	-12.157	
Gæld i alt	-417.169	
Igangværende arbejde for fremmed regning alt	3.237.588	

Øvrige balanceposter	Kr.	
Andre tilgodehavender		
Periodeafgrænsningsposter	2.117	
Andre tilgodehavender i alt	2.117	
Skyldige omkostninger i alt	-91.442	
Øvrige balanceposter i alt	-89.325	

Note om eventualforpligtelser:

Nationalparkfonden har ingen eventualforpligtelser

Note om anlægsaktiver:

Nationalparkfond Skjoldungernes Land har pr. 31. december 2023 følgende anlægsaktiver:

- Udvikling af Culture Run (til app) (2018)	62.500
- Nationalparkbil Mitsubishi L200 (anskaffet 2020)	240.220
- Blå klasseværelser ved slusehuset* (anskaffet 2022-23):	
• Bådebro	87.900
• Klinkbyggede joller	463.836
• Stampemølle	92.500
• Vandværksted	85.000
• Vandmølle	90.000
• Platforme	421.770
• Toilet	78.700
• Akustikbilleder	65.465

- Isefjord-jolle, Lejre Højskole (anskaffet 2022)	150.000
- Tømmerflåde med foldetag* (anskaffet 2022)	75.000
- Andel af båden 'Kutlingen' (anskaffet 2023)	200.000
- Shelterplads ved Østby Jollehavn* (anskaffet 2023)	150.000
- Shelterplads ved Kisserup* (anskaffet 2023)	80.000

*Anlæggene er fondsfinansierede

4.7.5 Skema 5: Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Korte fakta om nationalparken

Nationalpark Kongernes Nordsjælland blev indviet den 29. maj 2018 som Danmarks femte nationalpark. Nationalparken er med sine 263 km² den næststørste nationalpark i Danmark. Over 70 pct. af nationalparken udgøres af Natura2000-områder, og ca. halvdelen er skov, hvoraf 90 pct. er udlagt til biodiversitetsformål. En af Danmarks største skove, Gribskov, og landets to største søer, Arresø og Esrum Sø, er en del af nationalparken sammen med hele to UNESCO verdensarvssteder: Kronborg og Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland. 82 pct. af nationalparkens areal er ejet af staten, 14 pct. af private lodsejere og 4 pct. af de fem kommuner i nationalparken.

Nationalparkfonden beskæftigede ultimo 2023 seks fuldtidsansatte¹ samt en studentermedhjælper. Hertil kommer en stor indsats fra de medvirkende organisationer i bestyrelse og råd, samt øvrige frivillige.

Uddrag fra årsberetning

Nationalpark Kongernes Nordsjælland har i 2023 arbejdet videre med og afsluttet igangværende projekter, samt påbegyndt en lang række forskelligartede nye projekter, som peger ind i det kommende år, alle med det til fælles, at de er i overensstemmelse med nationalparkfondens formål.

På naturområdet var fokus i 2023 især på genopretning af levesteder og lysåben natur, samt registrering af og vidensindsamling om arter, der er særegne for området. Herunder har der blandt andet været projekter med registreringer af skovmår og hvinand, en rekordsættende bioblitz, samt fund af nye edderkoppearter. Inden for geologi er der blevet udviklet forsknings- og formidlingsmateriale om istidslandskabets betydning og sandflugtens historie i området.

Kulturhistorisk har der været særligt fokus på pleje, renovering og formidling af områdets historiske bygningsmasse, samt arkæologiske undersøgelser og vidensindsamlinger. Herunder kan nævnes forundersøgelser ved Esrum Kloster & Møllegård, samt arkivundersøgelser af de kulturspor, der ligger inden for de kommende naturnationalparkeres forventede arealer.

Arbejdet med friluftsliv har i 2023 handlet om at skabe muligheder for besøgende til at engagere sig med områdets historiske islæt og særegne natur gennem udviklingen af nye vandruter, velkomstskilte og foldere, ligesom der har været fokus på, at nationalparken skal være tilgængelig for alle. I forhold til formidling, undervisning og arrangementer er der blandt andet blevet arbejdet på en ny formidlingsstrategi, samt arbejdet videre med det centrale besøgscenter ved Esrum Kloster & Møllegård, ligesom der er blevet afholdt en række arrangementer, herunder den stort anlagte begivenhed Kongernes Jagt, som tiltrak omkring 1.000 gæster.

Nationalparkens partnerskabsprogram var fortsat i fremgang i 2023, og for at sikre det bedst mulige udbytte af programmet er der i det forgangne år også blevet igangsat en evaluering af programmet, som foreligger med data i 2024. Sidst men ikke mindst nævnes også Nationalparkpuljen, der i 2023 støttede otte forskellige lokale tiltag med et samlet beløb på 520.745 kr.

¹Herunder en vakant stilling som sekretariatschef, som besættes pr. 1.1.2024.

Resultatopgørelse

	(kr.)
Indtægter	
Finanslovsbevilling	9.600.000
Konsulentbesparelser	-100.000
Bevilling i alt	9.500.000
Øvrige indtægter	
Formidling til lokalbefolkning og besøgende (foredrag m.m.)	47.565
Øvrige indtægter i alt	47.565
Indtægter på eksternt finansierede projekter	
Nye veje til Gurre	8.325
Indtægter på eksternt finansierede projekter i alt	8.325
Indtægter i alt	9.555.890
Udgifter	
Udviklings- og driftsopgaver	
Nationalparkplan & beretning	67.338
Bestyrelse, råd og udvalg	590.103
Administration, budget og bevilling	1.629.012
Biologisk mangf. lysåben natur, vandløb og søer	941.859
Biologisk mangfoldighed i skovene	5.279
Bedre levesteder for særlige sårbare arter	389.394
Ny natur	294.850
Mere viden om naturen	383.363
Bevare, pleje, istandsætte fysisk kulturarv	421.290
Gurre slotsruin*	12.977
Den levende kulturarv	227.443
Mere viden om kulturarven	228.171
Alle ud i det fri	310.332
Hensynsfuldt friluftsliv	30.520
Anlæg og faciliteter til friluftslivet	38.469
Bevare, synliggøre, geologiske værdier og landskaber	47.769
Øget viden om naturhistorie, geologi og landskab	214.730
Strategi for formidling og besøgscentre	470.984
Formidling til lokalbefolkning og besøgende	971.465
Besøgscenter*	40.182
Undervisning til børn og unge	301.031
Forskning og evaluering	113.396
Partnerskaber og lokal erhvervsudvikling	248.035
Bæredygtig turisme og lokale produkter	82.495
Sammenhæng i nationalparken	17.926
Udvikling af nye projekter i nationalparken	4.949
Frivillighed og forankring: Nationalparkpulje	618.138
Udviklings- og driftsopgaver i alt	8.701.500
Eksternt finansierede projekter	
Nye veje til Gurre	17.503

Eksternt finansierede projekter	17.503	
Udgifter i alt	8.719.003	
Årets resultat	836.887	

Eventuelle anmærkninger: Gurre Slotsruin samt besøgscentret er først konteret særskilt fra ultimo året, hvorfor omkostninger og aktiviteter på disse to projekter er højere end det umiddelbart fremgår.

Der har været tekniske udfordringer i integrationen mellem tidsregistrering og ledelsesinformationssystemerne. Det har medført at fordeling af funktionæromkostninger i december 2023 udestår, og de er dermed ikke indeholdt i indtægtsføringen af projekter med ekstern finansiering. De vil blive medtaget i næste kvartals indtægtsføring. De afsluttede projekter 2023 berøres ikke heraf.

Opsparing	(Kr.)	
Primo saldo 2023	9.904.089	
Årets resultat	836.887	
Saldo pr. 31.12.2023	10.740.976	

Eventuelle anmærkninger:

Deposita	(Kr.)	
Husleje vedr. lejemålet Klostergade 12A, 1. sal, 3230 Græsted	26.520	

Hensættelser	(Kr.)	
Hensættelser til reetablering af lejemål i forbindelse med fraflytning	-50.000	
Hensættelser vedr. afgivne tilsagn (nationalparkpulje)	-100.000	
Skyldige feriepenge	-162.971	
Skyldigt overarbejde	-13.757	
Hensættelser i alt	-326.728	

Igangværende arbejde for fremmed regning (tilgodehavender og gæld)	(Kr.)	
Tilgodehavender		
Nye veje til Gurre	8.325	
Tilgodehavender i alt	8.325	
Gæld i alt	0	
Igangværende arbejder for fremmed regning i alt	8.325	

Øvrige balanceposter	(Kr.)	
Andre tilgodehavender i alt	0	
Skyldige omkostninger	-7.151	
Øvrige balanceposter i alt	-7.151	

Note om eventualforpligtelser:

Ingen

Note om anlægsaktiver:

Ingen

Naturstyrelsen
Årsrapport 2023

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

www.mim.dk